

Afvalstoffenplan 2004-2007

Gemeente Zaanstad

Gemeente Zaanstad
Dienst Wijken, afdeling Milieu
Vastgesteld door de raad: 22 april 2004

Samenvatting

Het doel van dit afvalstoffenplan is het formuleren en vastleggen van een praktisch en haalbaar gemeentelijk afvalstoffenbeleid en structurele monitoring. Zodoende wordt een traject ingezet naar een laagdrempelige en efficiënte afvalinzameling naar tevredenheid van alle interne (betrokken afdelingen, bestuur) en externe (huishoudens, afvalinzamelaars, rijksoverheid) partijen. Het gemeentelijk afvalbeleid is de komende jaren in eerste instantie gericht op het intensiveren van de *afvalscheiding*. Daarnaast zal aandacht worden besteed aan *preventie*. Dit levert niet alleen een milieuwinst op, maar leidt ook tot lagere kosten die tot uitdrukking kunnen komen in de hoogte van de afvalstoffenheffing. Tevens wordt ingezet op het efficiënter aanpakken van geconstateerde *knelpunten*, hetgeen wellicht zal leiden tot een afname van het aantal *klachten*. Zodoende wordt er een bijdrage geleverd aan het verbeteren van de leefomgeving en een duurzame ontwikkeling in Zaanstad. Hiertoe is een aantal doelstellingen geformuleerd.

Om deze doelstellingen te bereiken en tevens de knelpunten op afvalgebied aan te pakken worden er verschillende maatregelen gepresenteerd. Deze maatregelen zijn onderverdeeld naar de wijze van inzameling, economische en juridische sturing en communicatie. Daarbij is het afvalscheidingsgedrag van de burger de bepalende factor: is de burger gemotiveerd om het afval te scheiden, heeft men hiertoe voldoende kennis en wordt men hiertoe voldoende gefaciliteerd.

De maatregelen per fractie zijn als volgt geformuleerd.

Restafval

- Uitwerken en ter besluitvorming aanbieden van het voorstel voor een nieuwe tariefstructuur voor de afvalstoffenheffing, waarbij aanvullende tarieven worden gehanteerd voor extra minicontainers voor restafval en GFT.
- Uitwerken en ter besluitvorming aanbieden van het voorstel om de verzamelcontainers voor restafval in Zaanstad ondergronds te situeren. Heruitzetten van de vrijkomende bovengrondse inzamelmiddelen. Bij nieuwbouw en in probleemsituaties heeft ondergrondse inzameling de voorkeur.
- Uitwerken en ter besluitvorming aanbieden van het voorstel om de verzamelcontainers voor restafval en GFT in Zaanstad af te sluiten.
- In samenwerking met de betrokken gemeentelijke afdelingen structurele afspraken maken met marktpartijen over de planning en financiering van ondergrondse verzamelssystemen voor restafval en het afsluiten van de verzamelssystemen voor restafval en GFT.
- Inventarisatie van de inzamelmiddelen (locatie, capaciteit, staat van onderhoud) op verzamellocaties ten behoeve van een afvalkaart van Zaanstad in GIZ (Geo Informatie Zaanstad).
- In overleg met betrokkenen maatwerk leveren voor specifieke problemen op locaties, zoals het gebruik van losse vuilniszakken of het plaatsen van containers in de openbare ruimte wegens het ontbreken van verzamelssystemen en in pandig ruimtegebrek.
- Structureel afvalsorteeranalyses uitvoeren, zodat inzicht wordt verkregen in de samenstelling van het huishoudelijk restafval.
- Ontwikkelingen volgen op het gebied van de gescheiden inzameling en de mogelijkheden hiertoe (desgewenst) nader onderzoeken op praktische en financiële toepassing.
- Geïntensiveerde voorlichting met specifieke aandacht voor probleemlocaties en doelgroepen.

Groente-, fruit- en Tuinafval (GFT)

- De GFT-infrastructuur op verzamellocaties behouden en het uitwerken en ter besluitvorming aanbieden van het voorstel om de verzamelcontainers voor restafval en GFT in Zaanstad af te sluiten.
 - De kwaliteit van het GFT op verzamellocaties monitoren, zodat dit wellicht weer als compost kan worden verwerkt.
 - Voorkeur voor het gebruik van minicontainers voor restafval en GFT bij laagbouw en verzamelvoorzieningen (in pandig of op eigen terrein) bij hoogbouw.
 - Onderzoeken van de voor- en nadelen van het stoppen met de wekelijkse inzameling van GFT in de zomermaanden en de alternatieven om de overlast van GFT te verminderen en het gemak van scheiden te vergroten.
-

- Faciliteren en stimuleren van de BioCom en andere vormen van thuiscomposteren.
- Geïntensiverde voorlichting teneinde de hoeveelheid en kwaliteit van het GFT te verbeteren.

Papier/karton

- Uitwerken en ter besluitvorming aanbieden van het voorstel om de verzamelcontainers voor papier/karton in Zaanstad ondergronds te situeren. Heruitzetten van de vrijkomende bovengrondse inzamelmiddelen. Bij nieuwbouw en in probleemsituaties heeft ondergrondse inzameling de voorkeur.
- Op basis van de nog op te stellen afvalkaart in GIZ nagaan waar (extra) capaciteit moet worden gerealiseerd. Dit kan door middel van ondergrondse inzameling en het heruitzetten van de vrijkomende bovengrondse inzamelmiddelen of het herschikken van bestaande containers. In overleg met de Coöperatieve Vereniging van Aanbieders van Oudpapier (VAOP), de betrokken gemeentelijke afdelingen en brandweer een tijdpad met prioriteiten opstellen.
- Papier- en glascontainers zo veel mogelijk bij elkaar op strategische locaties in de wijk en bij winkelcentra situeren, zonder daarbij de doorgang te belemmeren.
- De inzameling van het oudpapier uit het contract en het tarief met de VAOP halen, zodat een directe aansturing van de gemeentelijke afvalinzameling mogelijk is. Zo kan de ledigingsfrequentie worden geoptimaliseerd en zal het aantal klachten dalen.
- De gemeentelijke subsidieregeling voor oudpapier aanpassen, ter bevordering van de oudpapier inzameling door instellingen en verenigingen.
- Voorlichting op dit gebied intensiveren en aangeven dat niet alleen kranten en tijdschriften bij het oudpapier horen, maar ook het andere papier en karton dat in een huishouden vrijkomt.

Glas

- Uitwerken en ter besluitvorming aanbieden van het voorstel om de verzamelcontainers voor glas in Zaanstad ondergronds te situeren. Heruitzetten van de vrijkomende bovengrondse inzamelmiddelen. Bij nieuwbouw en in probleemsituaties heeft ondergrondse inzameling de voorkeur.
- Op basis van de nog op te stellen afvalkaart in GIZ nagaan waar (extra) capaciteit moet worden gerealiseerd. Dit kan door middel van ondergrondse inzameling en het heruitzetten van de vrijkomende bovengrondse inzamelmiddelen of het herschikken van bestaande containers. In overleg met de VAOP en de betrokken gemeentelijke afdelingen een tijdpad met prioriteiten opstellen. Hierbij de mogelijkheid overwegen het glas op kleur gescheiden in te zamelen.
- Glas- en papiercontainers zo veel mogelijk bij elkaar op strategische locaties in de wijk en bij winkelcentra situeren. Als uitgangspunt wordt gehanteerd dat er voldoende ruimte rond de glascontainers dient te zijn en dat overlast wordt beperkt.
- Door middel van voorlichtingsactiviteiten attenderen op het feit dat ook vuil en kapot glas in de glascontainers kan worden gedeponed en dat glas ook daadwerkelijk wordt hergebruikt.

Klein Chemisch Afval (KCA)

- Door middel van communicatie (afvalkalender, krant, website gemeente en afvalbrochure) aandacht besteden aan wat er wel en niet tot deze dure afvalstroom behoort en waar het kan worden aangeboden.
- De bestaande inzamelwijze zal worden voortgezet dan wel worden geoptimaliseerd door het efficiëntieniveau te verhogen zonder het serviceniveau te verlagen.
- Mogelijkheden onderzoeken om één of meerdere extra inleverpunten voor klein chemisch afval te realiseren.

Textiel

- Voorlichtingsactiviteiten intensiveren.

Grofvuil

- Voorlichting intensiveren over de voorkeursvolgorde voor het verwijderen van grofvuil.
- Voorstel uitwerken om de kosten die in het kader van preventieve bestuursdwang bij ontruiming worden gemaakt, te gaan verhalen op de opdrachtgever van de betreffende ontruiming.

De hieruit voortkomende actiepunten zijn als volgt:

Wijze van inzameling

- Inventariseren van de locatie, capaciteit en staat van onderhoud van de verzamelssystemen voor restafval, GFT, papier/karton, glas en textiel ten behoeve van een gemeentelijke afvalkaart.
- In samenwerking met de betrokken gemeentelijke afdelingen structurele afspraken maken met marktpartijen over de planning en financiering van ondergrondse verzamelssystemen voor restafval en het afsluiten van de verzamelssystemen voor restafval en GFT. Heruitzetten van de vrijkomende bovengrondse inzamelmiddelen.
- In samenwerking met de VAOP, de betrokken gemeentelijke afdelingen en de brandweer een planning maken voor het waar mogelijk ondergronds situeren van de verzamelcontainers voor oudpapier/karton en glas en het heruitzetten van de vrijkomende bovengrondse inzamelmiddelen.
- Voortzetten van de gescheiden inzameling van GFT op verzamellocaties, de voorlichting hierover intensiveren en monitoren van de hoeveelheid en kwaliteit teneinde het GFT weer als compost te kunnen verwerken.
- Een tweede milieustraat in het noorden van de gemeente creëren om het brengen van afval te stimuleren en externe communicatie en voorlichting daaromtrent.
- Mogelijkheden onderzoeken voor het toepassen van een systeem voor ondergronds afvaltransport voor (een gedeelte van) het Inverdan gebied.
- Mogelijkheden onderzoeken om één of meerdere extra inleverpunten voor klein chemisch afval te realiseren.

Economische en juridische sturing

- Uitwerken van een voorstel voor een nieuwe tariefstructuur voor de afvalstoffenheffing, waarbij aanvullende tarieven worden gehanteerd voor extra minicontainers voor restafval en GFT.
- Uitwerken van een uitvoeringsplan voor (het aanschaffen van) een containermanagement systeem.
- Aanpassen van de subsidiestructuur voor de inzameling van oudpapier door verenigingen teneinde deze wijze van inzameling te stimuleren.
- Een marktconcept ontwikkelen waarin de mogelijkheden voor de Ecohalte vanuit de beheersbenadering, milieubenadering en/of de servicebenadering worden neergelegd bij de grote supermarkketens in Zaanstad.
- Voorstel uitwerken om de kosten die in het kader van preventieve bestuursdwang bij ontruiming worden gemaakt, te verhalen op de opdrachtgever van de betreffende ontruiming.

Communicatie

- Onderzoek verrichten naar de mogelijkheden van afvalpreventie bij huishoudens, en in het bijzonder de doelgroep jongeren, ouderen, tweeverdieners en allochtonen.
- Plan van aanpak opstellen voor het aanpakken van zwerfafval.
- De voorlichting intensiveren ten behoeve van preventie en het stimuleren van het scheidingsgedrag ten aanzien van de verschillende afvalcomponenten.
- Mogelijkheden onderzoeken voor het toekennen van een structurele, integrale rol aan het onderwerp afvalinzameling bij de advisering op bouwvergunningen en bij de (nieuwbouw)planning van bedrijventerreinen en winkelcentra.
- Stimuleren van de inzameling en kwaliteit van GFT op verzamellocaties en specifiek in Saendelft.

Deze actiepunten zullen worden uitgevoerd door de afdelingen, Handhaving, Realisatie en Beheer en de Frontoffice van de dienst Wijken en de afdeling Afvalinzameling en Transport van de dienst Stadsbedrijven. De afdeling Milieu zal hierbij een coördinerende rol innemen.

De maatregelen en de hieruit voortkomende actiepunten zijn gericht op het intensiveren van *afvalscheiding* en *preventie* en zullen daarnaast een bijdrage leveren aan het aanpakken van de geconstateerde *knelpunten* en daarmee het verminderen van het aantal *klachten op afvalgebied*.

Monitoring van (gescheiden) inzameling van afval heeft betrekking op het verkrijgen van inzicht in de uitvoering van het geformuleerde afvalstoffenbeleid. Hierbij gaat het zowel om inzicht in de resultaten van het gemeentelijk afvalstoffenbeleid als om inzicht in de wijze waarop dit resultaat wordt behaald. Monitoring heeft als functie dat er beter gestuurd kan worden en effectiever en efficiënter beleid kan worden geformuleerd en uitgevoerd. In Zaanstad wordt ieder jaar de milieumonitor gepresenteerd.

De financiële gevolgen van het geformuleerde afvalbeleid worden via de jaar- en meerjarenbegroting en het milieuprogramma gepresenteerd. Het beleid is met name gericht op het stabiliseren dan wel zo laag mogelijk houden van het afvalstoffentarief met behoud of verbetering van het serviceniveau. Voor de volgende maatregelen kunnen de financiële consequenties indicatief worden weergegeven:

- Structurele afvalsorteeranalyses, essentieel om te monitoren of er een verandering (verbetering) plaatsvindt. Benodigd budget: jaarlijks €35.000 (is al in de begroting opgenomen).
- Containermanagement systeem: uit de praktijk is gebleken dat de kosten van een containermanagement systeem met een daaraan gekoppelde identificatie van minicontainers (chips) reeds bij een vervuilingpercentage (onrechtmatig aangeboden minicontainers) van minder dan 2% kunnen worden terugverdiend. Benodigd budget (inclusief eenmalige investering): jaarlijks €150.000 - €200.000.
- Voor restafval kost een complete ondergrondse unit circa €12.000. Van de 700 bestaande bovengrondse systemen is het voor circa 250 mogelijk en gewenst om ze ondergronds te situeren, wat neerkomt op circa €3.000.000. Dit betekent, op basis van een afschrijvingstermijn van 10 jaar, een jaarlast van €400.000. De uitvoering is mede afhankelijk van de bereidheid tot financiële bijdrage (verdeelsleutel) van marktpartijen (woningbouwverenigingen, verenigingen van eigenaren en particuliere verhuurders).
- Sloten voor verzamelsystemen restafval en GFT: de extra kosten van sloten zijn circa €300 per bovengrondse voorziening en iets meer voor ondergrondse systemen. De ondergrondse units kunnen ook worden voorzien van een elektronisch toegangssysteem. De extra kosten hiervan zijn circa €2.250 per unit. Omtrent de verdeling van de kosten moeten afspraken worden gemaakt met de marktpartijen.

Bovenstaande bedragen zijn de investeringen exclusief de beheerslasten.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	1
1.1	Doelstelling.....	1
1.2	Organisatie en regionalisatie.....	1
1.3	Leeswijzer.....	2
2.	Beleid en wettelijk kader.....	3
2.1	Landelijk beleid.....	3
2.2	Provinciaal beleid.....	3
2.3	Gemeentelijk beleid tot op heden.....	4
3.	Afvalbeleid Zaanstad 2004-2007.....	5
3.1	Visie.....	5
3.2	Doelstellingen 2004-2007.....	5
3.3	Wijze van inzameling.....	6
	Laagbouw vs hoogbouw.....	6
	Ondergrondse vs bovengrondse verzamelssystemen.....	6
	Afsluiten verzamelsystemen restafval en GFT.....	7
	De BioCom.....	7
	Centrumgebieden.....	8
	Milieustraat 1: procedure van acceptatie.....	8
	Milieustraat 2.....	8
3.4	Economische en juridische sturing.....	8
	Diftar.....	8
	Containermanagement.....	9
	Subsidieregeling oudpapier.....	10
	Handhaving.....	10
	Trends en ontwikkelingen.....	11
3.5	Communicatie.....	12
	Interne communicatie.....	12
	Externe communicatie.....	12
4.	Conclusies.....	14
4.1	Maatregelen per fractie.....	14
	Restafval.....	14
	Groente-, fruit- en tuinafval (GFT).....	14
	Papier/karton.....	14
	Glas.....	15
	Klein Chemisch Afval (KCA).....	15
	Textiel.....	15
	Grofvuil.....	15
4.2	Actiepunten.....	16
	Wijze van inzameling.....	16
	Economische en juridische sturing.....	16
	Communicatie.....	16
4.3	Monitoring.....	17
4.4	Financiële consequenties.....	17
Bijlage 1	Scheiden en hergebruik: feiten en voornemens.....	1
1.	Gescheiden Inzameling van Huishoudelijk Afval (GIHA)-project.....	1
2.	Nulsituatie peiljaar 2002.....	2
3.	Restafval – de feiten.....	3
4.	Groente-, fruit- en tuinafval (GFT) – de feiten.....	3
5.	Papier en karton – de feiten.....	5
6.	Glas – de feiten.....	6
7.	Klein Chemisch Afval (KCA) – de feiten.....	6
8.	Textiel – de feiten.....	7
9.	Grofvuil - de feiten.....	7
10.	Klachten - de feiten.....	8
Bijlage 2	Overzicht maatregelen en effecten.....	9
Bijlage 3	Overzicht inzameling restafval en GFT.....	11
Bijlage 4	Randvoorwaarden (ondergrondse) inzamelvoorzieningen.....	13
Bijlage 5	Monitoringgegevens.....	15
Bijlage 6	Communicatieplanning.....	17

1. Inleiding

1.1 Doelstelling

Het landelijk beleid voor huishoudelijk afval is gericht op het bevorderen van preventie, afvalscheiding en nuttige toepassing van deelstromen. Gemeenten hebben als beleidsmaker en – uitvoerder op het gebied van afvalscheiding een belangrijke taak in de uitvoering van het landelijk afvalbeleid. Bedrijven zijn zelf verantwoordelijk voor een doelmatige en zo milieuvriendelijk mogelijke wijze van inzamelen en verwerken van de vrijkomende bedrijfsafvalstoffen. De inzameling en verwerking hiervan vindt marktconform plaats. Er zijn echter wel regulerende en stimulerende maatregelen om de hoeveelheid bedrijfsafval en nuttige toepassing hiervan de beïnvloeden zoals de Verruimde reikwijdte Wet milieubeheer.

De gemeente Zaanstad heeft de afgelopen jaren een aantal (gedragsgerelateerde) knelpunten met betrekking tot huishoudelijk afval geconstateerd. Deze knelpunten hebben tot gevolg dat de gemeentelijke afvalstoffenheffing¹ onnodig toeneemt, de afdeling Handhaving veel tijd kwijt is aan de afhandeling van overtredingen en er veel **klachten** zijn:

- zwerfafval
- bijzetgedrag
- vandalisme (graffiti, plakvervuiling)
- containerbranden
- dumpingen
- bedrijven die onrechtmatig gebruik maken van de gemeentelijke verzamelsystemen, waardoor deze sneller vol zijn en de gemeente/burger onnodig opdraait voor de kosten van de verwerking
- afvaltoerisme, ofwel burgers die hun afval in niet voor hen bestemde verzamelsystemen (bijvoorbeeld in andere wijken of steden) gooien, waardoor deze sneller vol zijn
- grofvuil in en naast de verzamelsystemen
- met restafval vervuuld gft (voornamelijk op verzamellocaties)
- papier en glas bij het restafval
- problematische inzameling op nieuwe locaties
- overlast van verhuisvuil
- gebrek aan ruimte voor (mini)containers

Dit is niet alleen kenmerkend voor Zaanstad: veel steden (her)kennen deze problemen.

Het doel van dit afvalstoffenplan is het formuleren en vastleggen van praktisch en haalbaar gemeentelijk afvalstoffenbeleid en structurele monitoring, zodat een traject wordt ingezet naar een laagdrempelige en efficiënte afvalinzameling naar tevredenheid van alle interne (betrokken afdelingen, bestuur) en externe (huishoudens, afvalinzamelaars, rijksoverheid) partijen.

1.2 Organisatie en regionalisatie

De dienst Stadsbedrijven, afdeling Afvalinzameling en Transport, voert sinds de reorganisatie (de zogenaamde 'Zaankanteling') die op 1 januari 2002 is doorgevoerd, het afvalstoffenbeleid van de gemeente uit. De afdeling Milieu van de dienst Wijken formuleert, in samenspraak met betrokkenen van de afdeling Afvalinzameling en Transport en de afdeling Handhaving binnen de gemeente Zaanstad, het te volgen beleid. Hierbij wordt onder meer rekening gehouden met de arbeidsomstandigheden (ARBO) en de mogelijkheden voor regionalisatie en participatie.

De gemeente Zaanstad heeft zich met de gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen verenigd in een openbaar lichaam, het Afvalschap IJmond-Zaanstad (AIJZ). Binnen het AIJZ vindt er samenwerking en coördinatie plaats op het ontwikkelen van beleid en het begeleiden van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van afvalverwerkingen en -preventie. Vanuit het AIJZ wordt zorggedragen voor de afvalverwijdering binnen de deelnemende gemeenten. Idee is om de logistieke systemen meer op elkaar af te stemmen, zodat gezamenlijk gebruik gemaakt kan worden van het materieel. De gemeente Zaanstad bezit een aantal aandelen van de NV Huisvuilcentrale Alkmaar. De gemeente Zaanstad heeft deze destijds, mede namens de andere AIJZ-gemeenten verworven. Momenteel wordt onderzocht op welke wijze deze aandelen naar tevredenheid van alle AIJZ-gemeenten beheerd kunnen worden.

¹ De vergoeding voor de kosten die het ophalen van huisvuil en het verwerken ervan met zich meebrengt.

1.3 Leeswijzer

Allereerst wordt het landelijk en provinciaal afvalbeleid in kaart gebracht en het gemeentelijk afvalbeleid tot nu toe beschreven. Vervolgens worden de visie, de doelstellingen en de maatregelen geformuleerd om de doelstellingen te bereiken en tevens de knelpunten aan te pakken. Deze maatregelen zijn onderverdeeld naar de wijze van inzameling, economische en juridische sturing en communicatie. Tenslotte worden maatregelen per fractie gepresenteerd en de actiepunten beschreven. Hierbij wordt tevens aandacht besteed aan (de wijze van) monitoring en de financiële consequenties.

In de bijlagen wordt allereerst gedetailleerd ingegaan op de feiten en voornemens per fractie. Vervolgens wordt een overzicht gegeven van de maatregelen en (beoogde) effecten, de inzameling van restafval en GFT, de randvoorwaarden voor ondergrondse inzamelvoorzieningen voor huishoudelijk restafval en GFT-afval, de voor monitoring benodigde gegevens en de plannen met betrekking tot communicatie.

2. Beleid en wettelijk kader

2.1 Landelijk beleid

Het landelijk beleid voor huishoudelijk afval is gericht op het bevorderen van preventie, afvalscheiding en nuttige toepassing van deelstromen. Gemeenten hebben als beleidsmaker en – uitvoerder op het gebied van afvalscheiding een belangrijke taak in de uitvoering van het landelijk afvalbeleid. De belangrijkste wettelijke basis voor het afvalstoffenbeleid is te vinden in de Wet milieubeheer (art. 10.1). Volgens deze wet is de Minister van VROM verplicht om ten minste eenmaal in de vier jaar een afvalbeheerplan vast te stellen. Het Landelijk afvalbeheerplan (LAP) bevat het beleid voor het afvalbeheer in Nederland. Het LAP 2002-2012 is op 3 maart 2003 in werking getreden, loopt tot en met 2006 en geeft een doorkijk tot het jaar 2012. Het plan is gericht op preventie en het beperken van de milieudruk als gevolg van het beheer van afvalstoffen. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Stimuleren van preventie van afvalstoffen, voornamelijk in de handel/diensten/overheid (HDO) sector. Dit kan door middel van regulerende (vergunningen Wm en 8.40 AMvB's) en stimulerende (voorlichting en subsidies) instrumenten.
- Stimuleren van de nuttige toepassing van afvalstoffen, met name door het stimuleren van afvalscheiding aan de bron en nascheiding van afvalstromen.
- Het beperken van de hoeveelheid te verwijderen afval.
- Het stimuleren van innovatie bij preventie en afvalbeheer.

In het LAP staan de volgende doelstellingen met betrekking tot de gescheiden inzameling van afzonderlijke fracties in huishoudelijk afval. Landelijk wordt gestreefd naar 10% preventie, tenminste 60% (incl. 5% nascheiding) hergebruik en maximaal 40% verwijderen van de jaarlijks vrijkomende hoeveelheid huishoudelijke afval in 2006.

Hoeveelheden per fractie in 2002	Landelijke doelstelling LAP (in %)
Aanbod GFT	55
Aanbod papier en karton	75
Aanbod glas	90
Aanbod textiel	50
Aanbod wit- en bruingoed	90
Aanbod klein chemisch afval	90

Op 4 december 2002 heeft het Afval Overleg Orgaan (AOO) de nieuwe gemeentelijke doelstellingen voor afvalscheiding vastgesteld. Deze doelstellingen zijn gedifferentieerd naar stedelijkheidsklasse. Op basis van het gegeven dat het voor kleinere gemeenten eenvoudiger is om een hogere respons bij gescheiden afvalinzameling te halen dan voor grotere gemeenten, is bij de gemeentelijke doelstellingen voor bronscheiding onderscheid gemaakt naar de mate van verstedelijking. De gemeenten worden gevraagd de komende jaren hiernaar te streven. De gemeente Zaanstad valt onder stedelijkheidsklasse 2. De doelstelling voor deze klasse is 47% restafval (inclusief nascheiding) en 53% bronscheiding.

De doelstelling voor bronscheiding realiseert een gemeente door bronscheiding van gft-afval, papier en karton, glas, textiel, KCA en grofvuil. Voor grofvuil is geen richtlijn uitgedrukt in kg per inwoner geformuleerd. Reden hiervoor is dat gemeenten verschillende definities en inzamelmethoden voor grofvuil hanteren. In de gedifferentieerde doelstellingen is er vanuit gegaan dat gemeenten 75% van het grofvuil gaan hergebruiken. De nieuwe richtlijnen voor de verschillende fracties zijn als volgt:

Sted. Klasse	Gft-afval	Papier	Glas	Textiel	KCA	grovvuil (%)
2	85	75	23	5	2	75

Richtlijnen AOO voor bronscheiding per component (in kg per inwoner).

2.2 Provinciaal beleid

De provincie Noord-Holland zet in op zo weinig mogelijk storten van afval en volgt hierbij de Ladder van Lansink. Naast preventie betekent dit dat de nuttige toepassing van afvalstoffen wordt gestimuleerd, waarbij de komende jaren wordt gericht op afval als brandstof en bouwstof. Verder richt de provincie zich op het stimuleren van duurzaam storten om kosten voor eeuwigdurende nazorg te voorkomen of te verminderen. In dat kader wordt onderzoek gedaan naar terugneembaar storten, het gebruik van stortgas om energie op te wekken en alternatieve bestemmingen van volle stortplaatsen. Er vinden geen beleidveranderingen plaats op de effectieve inzet van vergunningverlening en handhaving te behoeve van afvalpreventie.

2.3 Gemeentelijk beleid tot op heden

In 1997 is het hoofdpijnenrapport Afvalstoffenbeleid gemeente Zaanstad opgesteld om op gemeentelijk niveau invulling te geven aan het landelijk afvalstoffenbeleid. Hierin is een aantal onderwerpen uitgewerkt die van belang zijn voor de ontwikkeling van het gemeentelijk afvalbeleid. De actiepunten hadden betrekking op de organisatie, scheiden en hergebruik, arbeidsomstandigheden, communicatie, financiën en monitoring. Wat betreft scheiden en hergebruik van het afval zijn, voor met name de afvalcomponenten papier en karton, glas, textiel en grofvuil, aanvullende maatregelen voorgesteld om tot een hogere opbrengst van de gescheiden inzameling van deze afvalcomponenten te komen. Hierbij werd met name gedoeld op capaciteitsvergroting door intensivering van de openbare verzamelcontainers voor de afvalstromen papier en karton, glas en textiel.

Dit plan behoeft actualisatie. De uitvoering en monitoring zijn niet optimaal van de grond gekomen en het plan is nooit officieel geëvalueerd.

Het beleid in het Gemeentelijk Milieubeleidsplan 1996-2000 was gericht op een toename van afvalpreventie (5% afvalreductie in 2000 t.o.v. 1996) en het intensiveren van gescheiden inzameling van de componenten groente-, fruit-, en tuinafval (GFT), glas (85%), papier (85%), textiel en klein chemisch afval (70%). Tevens zou op basis van een communicatieplan een actief voorlichtingsbeleid worden opgezet met betrekking tot preventie en hergebruik van afvalstoffen en een plan van aanpak zwerfafval worden opgezet in relatie tot wijkbeheer. Het plan is nooit officieel geëvalueerd, maar gebleken is dat de doelstellingen te ambitieus waren. Bovendien zijn de uitvoering en monitoring niet optimaal van de grond gekomen. Wel hebben in 1997 de eerste afvalsorteeranalyses² plaatsgevonden. Verder is in het kader van de Gescheiden Inzameling van Huishoudelijk Afval (richtlijnen) in het jaar 2000 een onderzoek uitgevoerd in Afvalschap IJmond-Zaanstreek (AIJZ)-verband. Het doel van het onderzoek was het op wijkniveau verzamelen van gegevens over het afvalscheidingsgedrag en op basis daarvan op wijkniveau ontwikkelen van instrumenten ter verbetering van de afvalscheiding. Door verschillende oorzaken bleek het echter niet mogelijk om de hiervoor noodzakelijke informatie op wijkniveau zichtbaar te maken.

De jaarlijkse milieuprogramma's waren sindsdien leidend voor het beleid. De hierin opgenomen continue aandachtspunten zijn erg algemeen:

- ❖ Afvalreductie door preventiemaatregelen;
- ❖ Actieve participatie bij zowel afvalaanbieders als –verwerkers;
- ❖ Aanpak problematiek vervuiling GFT, dumping en brandstichting papiercontainers;
- ❖ Communicatie/ voorlichting naar burgers over afvalinzameling en afvalpreventie.

² De sorteeraanlyse is een instrument om inzicht te krijgen in de samenstelling van huishoudelijk restafval. Dit inzicht kan voor verschillende doeleinden worden gebruikt, zoals het meten van het effect van de gescheiden inzameling (koppeling sorteeresultaten aan inzamelcijfers), het bepalen van een nulsituatie of een algemene toetsing van beleid.

3. Afvalbeleid Zaanstad 2004-2007

3.1 Visie

Het gemeentelijk afvalbeleid is de komende jaren in eerste instantie gericht op het intensiveren van de *afvalscheiding*. Daarnaast zal aandacht worden besteed aan *preventie*. Dit levert niet alleen een milieuwinst op, maar leidt ook tot lagere kosten die tot uitdrukking kunnen komen in de hoogte van de afvalstoffenheffing. Tevens wordt ingezet op het efficiënter aanpakken van geconstateerde *knelpunten*, hetgeen wellicht zal leiden tot een afname van het aantal klachten. Zodoende wordt er een bijdrage geleverd aan het verbeteren van de leefomgeving en een duurzame ontwikkeling in Zaanstad.

3.2 Doelstellingen 2004-2007

De gemeente Zaanstad streeft de landelijke doelstellingen op scheidingsgebied uit het Landelijk Afvalstoffenplan na. Deze doelstellingen zijn vrij ambitieus, maar moeten door de gemeente worden overgenomen. In een aantal gevallen is het nastreven van deze doelstellingen binnen dit tijdsbestek voor Zaanstad niet realistisch en is een haalbare doelstelling geformuleerd. Voor glas en papier is dit de richtlijn van het Afval Overleg Orgaan (AOO).

Hoeveelheden per fractie (op basis van gegevens Zaanstad 2002)	Richtlijn AOO (in kg/inw.)	Gescheiden ingezameld Zaanstad (in kg/inw.)	Fractie in restafval Zaanstad* (in kg/inw.)	Totale afvalproductie Zaanstad (in kg/inw.)	Inzamel-respons*	Landelijke doelstelling LAP	Doelstelling Zaanstad LAP (in kg/inw.)	Haalbaar Zaanstad 2004-2007
Aanbod GFT	85	70,4	88,4	158,8	44,3 %	55 %	87,3	50%**
Aanbod papier en karton	75	54,8	68,0	122,8	44,6 %	75 %	92,1	75 kg/inw. (AOO)
Aanbod glas	23	18,1	10,9	29,0	64,4 %	90 %	26,1	23 kg/inw. (AOO)
Aanbod textiel	5	3,7	8,1	11,8	31,4 %	50 %	5,9	50% (LAP)
Aanbod klein chemisch afval	2	1,0	0,3	1,3	76,9 %	90 %	1,2	90% (LAP)

* op basis van afvalsorteeranalyses Zaanstad 2002

** geen absolute doelstelling in verband met de komst van de BioCom en landelijke ontwikkelingen

De landelijke doelstellingen uit het LAP zijn voor de gemeentelijke situatie als volgt vertaald.

<p>Afvalscheiding De afvalscheidingprestatie in Zaanstad benadert de landelijke doelstelling voor de gemeenten met stedelijkheidsklasse 2: het bereiken van een hergebruikpercentage van 53% in 2006.</p> <p>De doelstellingen per fractie in 2007 zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 50% GFT ▪ 75 kg/inwoner papier en karton ▪ 23 kg/inwoner glas ▪ 50% textiel ▪ 90% KCA <p>Voor wit- en bruingoed zijn geen doelstellingen opgenomen. De hoeveelheid wit- en bruingoed wordt niet gewogen en er zijn veel 'lekstromen' (wel ingezameld maar 'weggelekt' naar niet-vergunde verwerkers of niet-geregistreerde hergebruikers).</p> <p>Preventie De totale hoeveelheid afval per inwoner blijft gelijk of neemt af (stand-still beginsel).</p>
--

Kanttekening

Bij het vaststellen van de hiervoor genoemde doelstellingen is géén rekening gehouden met de jaarlijkse autonome groei van het afvalaanbod. Naar verwachting zal de hoeveelheid restafval, maar ook de hoeveelheid papier en glas, stijgen met een bepaalde autonome groei. Als de doelstellingen in percentages worden weergegeven, is het echter niet nodig om de autonome groei in te schatten.

De maatregelen om deze doelstellingen te bereiken en tevens de knelpunten aan te pakken, zijn onderverdeeld naar de wijze van inzameling, economische en juridische sturing en communicatie (wat, hoe, waarom). Daarbij is het afvalscheidingsgedrag van de burger de bepalende factor: is de burger gemotiveerd om het afval te scheiden, heeft men hiertoe voldoende kennis en wordt men hiertoe voldoende gefaciliteerd.

3.3 Wijze van inzameling

Bij de keuze voor de wijze van inzameling moet met een aantal zaken rekening worden gehouden. De inzamelrespons, de zuiverheid van de fractie en de kosten van de inzamelmethode, maar ook de door afvalinzameling in beslag genomen ruimte in en om het huis worden in hoge mate bepaald door de wijze van inzameling. Een laagdrempelige inzamelwijze leidt tot een hogere respons. De drempel is hoger als het afval verder moet worden weggebracht. Wanneer de brengvoorziening echter op de route ligt en het afval minder zwaar of volumineus is, wordt de afstand doorgaans minder een bezwaar. Voordeel bij collectieve inzameling is dat het afval op elk moment kan worden weggebracht en minder lang in huis hoeft te worden bewaard. Ook zijn de inzamelkosten bij collectieve inzamelvoorzieningen over het algemeen lager dan bij individuele voorzieningen. Anderzijds zullen er bij collectieve inzamelvoorzieningen wel meer investeringen moeten worden gedaan, zoals onderhoud, reiniging, aanschaf en plaatsing van de middelen en eventuele sloten/elektronische toegangssystemen. Bovendien kan de burger minder individueel op zijn verantwoordelijkheid worden aangesproken, hetgeen weer kan leiden tot een minder zuivere fractie. Bij het plaatsen van inzamelmiddelen wordt aandacht besteed aan de afmetingen, de herkenbaarheid, uiterlijke vormgeving, veiligheid, geluid, bruikbaarheid en staat van onderhoud. Er wordt gestreefd naar herkenbaarheid en uniformiteit, maar in de eerste plaats naar betrouwbaarheid en kwaliteit. Tenslotte wordt gestreefd naar lediging bij een 100% vulgraad van de containers. Dit levert echter vaak problemen op zoals volle bakken en bijzetgedrag.

Laagbouw vs hoogbouw

Restafval en GFT wordt in de gemeente Zaanstad ingezameld in minicontainers en (bovengrondse en ondergrondse) verzamelssystemen op verzamellocaties. De voorkeur gaat uit naar het gebruik van minicontainers voor restafval en GFT bij laagbouw, mede vanwege het lage aantal klachten en de relatief hoge scheidingspercentages. Op enkele (nieuwbouw)locaties in Zaanstad was dit echter niet mogelijk of is om andere redenen gekozen voor inzameling op verzamellocaties, zoals in Saendelft. Voor de hoogbouw gaat de voorkeur uit naar in pandige verzamelvoorzieningen. In de praktijk vindt de inzameling echter vaak plaats op verzamellocaties in de openbare ruimte.

Ondergrondse vs bovengrondse verzamelssystemen

Ondergrondse inzameling heeft als hoofddoel het vergroten van inzamelcapaciteit zonder toename van het gebruik van de openbare ruimte. Naast een vergroting van de opslagcapaciteit en een visuele verbetering, doordat uitsluitend de inworpszuil zichtbaar is, heeft ondergronds inzamelen ook een gunstige effect op het verminderen van bijzetgedrag, zwerfafval en vandalisme (graffiti, aanplak en containerbranden). Ondergrondse inzameling in Zaanstad betreft de afvalstromen restafval, glas en papier. In de nieuwbouwwijk Saendelft wordt ondergronds inzamelen van afval inmiddels op grote schaal toegepast en wordt, in afwijking van de rest van Zaanstad, ook GFT ondergronds ingezameld. De voorkeur gaat echter uit naar het ondergronds realiseren van verzamelssystemen voor restafval, papier/karton en glas. De vrijkomende bovengrondse inzamelmiddelen kunnen vervolgens binnen de gemeente een andere bestemming krijgen. De algemene randvoorwaarden voor de plaatsing van (ondergrondse) inzamelvoorzieningen voor huishoudelijk restafval en gft-afval in nieuwbouwsituaties zijn weergegeven in bijlage 4.

Het ondergronds situeren van verzamelssystemen voor *GFT* is door de over het algemeen slechte kwaliteit van het GFT op verzamellocaties niet gewenst. Voor de locatie Saendelft is hier echter al in een vroeg stadium voor gekozen.

Wat betreft het ondergronds realiseren van verzamelssystemen voor *restafval* is de uitvoering mede afhankelijk van de bereidheid tot financiële bijdrage van marktpartijen (woningbouwverenigingen, verenigingen van eigenaren, particuliere verhuurders en projectontwikkelaars). Zij hebben hierin tenslotte ook een rechtstreeks belang. Er moeten hierover structurele afspraken worden gemaakt, in overleg en samenwerking met betrokken gemeentelijke afdelingen.

Voor *papier/karton* en *glas* moet het ondergronds realiseren van verzamelssystemen plaatsvinden in samenwerking met de Coöperatieve Vereniging van Aanbieders van Oudpapier (VAOP) en betrokken gemeentelijke afdelingen en brandweer. In 2002 zijn hiertoe al op ad-hoc basis initiatieven ondernomen met een positief resultaat. Hierbij zal worden overwogen het glas op kleur gescheiden in te zamelen.

Afsluiten verzamelssystemen restafval en GFT

De kwaliteit van het GFT-afval op verzamellocaties blijkt zodanig slecht, dat het vaak niet voldoet aan de acceptatienormen van de composteerder. Op basis van de vervuilingsgraad en de hoge inzamelkosten is in Saendelft zelfs besloten deze stroom niet meer gescheiden in te zamelen. Ook op andere verzamellocaties in Zaanstad moet het GFT in veel gevallen als restafval worden verwerkt. Dit is niet alleen het geval in Zaanstad, ook andere (grote) gemeenten hebben te maken met dit probleem. Stoppen lijkt vanuit kostenoverweging de meest voor de hand liggende keuze. Dit sluit echter niet aan op de milieudoelstellingen die hieraan ten grondslag liggen.

Vooralsnog is besloten om de GFT-infrastructuur te behouden en ter besluitvorming een voorstel uit te werken voor het afsluiten van de verzamelssystemen voor restafval en GFT. De systemen worden zodoende specifiek aan huishoudens toegewezen, waardoor afvaltoerisme en onrechtmatig gebruik door bedrijven onmogelijk wordt en de ledigingsfrequentie en logistieke planning van de gemeentelijke afvalinzameling kunnen worden geoptimaliseerd (100% vulgraad). Het afsluiten van de systemen heeft verder als voordeel dat het een laagdrempelige en relatief goedkope oplossing is. Op enkele locaties in Zaanstad zijn al sloten of elektronische systemen aangebracht en dit functioneert naar tevredenheid van alle partijen. Over de verdeling van de kosten hiervan moeten structurele afspraken worden gemaakt met marktpartijen (woningbouwverenigingen, verenigingen van eigenaren, particuliere verhuurders en projectontwikkelaars). Dit kan plaatsvinden in overleg en samenwerking met betrokken gemeentelijke afdelingen en wijkorganisaties. De ondergrondse units kunnen ook worden voorzien van een elektronisch toegangssysteem. Voordeel hiervan is dat in de toekomst relatief makkelijk kan worden ingesprongen op eventuele nieuwe ontwikkelingen op het gebied van dftar en gebruik kan worden gemaakt van technische innovaties op verzamelssystemen, zoals het gebruik van zonne-energie en een automatisch volmeldingssysteem. Het biedt zodoende optimaal rendement van de techniek. Nadelen zijn echter de relatief hoge kosten en onzekere marktbetrouwbaarheid.

De BioCom

In 2002 is gestart met een proefproject met zo'n 3.700 BioComs in Assendelft. Deze zelfcomposterende minicontainer kan door de burger worden benut voor het thuiscomposteren van het GFT-afval, wat zowel voor de gemeente als de burgers financieel voordeel kan opleveren. Het biedt een reëel alternatief voor de gebruikelijke GFT-inzamelmethode, vermindert het aantal transportbewegingen en draagt bij aan een reductie van de afvalberg. Bovendien levert de BioCom geen stankoverlast en ongedierte op, en past het prima in het Nederlandse milieu- en afvalstoffenbeleid. In het proefproject, dat liep tot eind september 2003, is onderzocht of de BioCom inderdaad leidt tot een reductie van het GFT-aanbod en de gewenste besparing teweeg brengt. De eindresultaten zijn samen met een voorstel voor de voortgang begin 2004 gepresenteerd.

- Het totale aanbod in het proefgebied is met 25% afgenomen t.o.v. het referentiegebied, inclusief de correctie op de toename van het GFT in het restafval. Dit is aanzienlijk, maar het in de overeenkomst opgenomen reductiepercentage van 40% is echter niet gehaald.
- Gemiddeld wordt slechts 15% van de uitgezette BioComs ter lediging aangeboden.
- De besparing op de inzamelkosten (uren en tractie) ten opzichte van de normale situatie (groene container) is ongeveer 30%.
- Uit sorteeranalyses is gebleken dat het aandeel GFT in het restafval sterk is toegenomen. De toename hiervan is in het proefgebied echter nagenoeg even groot als in het referentiegebied. Een verklaring voor de sterke stijging in het referentiegebied is er niet.
- Het voorstel is de bestaande BioComs te verdelen over geïnteresseerde bewoners en scholen in Zaanstad. Deze keuze sluit goed aan op de preventiedoelstellingen en bovendien gaan de verrichte inspanningen niet verloren. Aan de hand van een inventarisatie zal moeten worden bepaald hoeveel bewoners en scholen geïnteresseerd zijn in het behoud of verkrijgen van een BioCom. Naar verwachting zullen alle BioComs op deze wijze een plek krijgen.
- De voorkeur gaat uit naar het kopen van de gebruikte BioComs. De nadere uitwerking hiervan (kosten, praktische/logistieke afhandeling) is afhankelijk van de uitkomst van de inventarisatie.

Centrumgebieden

In het centrumgebied van Zaandam is de afvalinzameling lange tijd niet optimaal verlopen. Geregeld kwam het voor dat burgers én bedrijven de verzamelsystemen onrechtmatig gebruikten en werd afval naast de verzamelsystemen gezet, met alle vervelende gevolgen van dien. Verzoeken van de gemeente om dit te veranderen leverden niets op. Integendeel, het werd steeds erger. Met ingang van 1 maart 2002 hanteert de gemeente in het centrumgebied van Zaandam een ander systeem voor het inzamelen van huishoudelijk en bedrijfsafval. Onder het motto 'afvalinzameling op maat' zijn de verzamelsystemen verwijderd en wordt het bedrijfsafval dagelijks op een vast tijdstip ingezameld. Het huishoudelijk afval mag nu uitsluitend worden aangeboden in door de gemeente goedgekeurde gele vuilniszakken. De afdeling Handhaving van de dienst Wijken controleert streng op de naleving van het nieuwe systeem. Indien door toezichthouders van de afdeling Handhaving een op onjuiste wijze aangeboden huisvuilzak wordt aangetroffen, dan zullen zij de identiteit van de eigenaar trachten te achterhalen en een rekening presenteren. De gemeente hoopte met deze werkwijze een fraaiere en vooral schonere leefomgeving te realiseren in het centrumgebied. Deze aanpak zal vanwege de positieve resultaten worden gecontinueerd.

Op een aantal locaties, zoals het gebied Zuiddijk/Klauwershoek/Peperstraat in Zaandam, is overlast van het onrechtmatig aanbieden van bedrijfsafval, het gebruik van losse vuilniszakken, containers in de openbare ruimte wegens inpandig ruimtegebrek en het ontbreken van verzamelsystemen. Hiervoor tracht de gemeente, in overleg met de betrokkenen, een oplossing op maat te vinden.

Voor (een gedeelte van) het Inverdan gebied worden in 2004 de mogelijkheden onderzocht voor het toepassen van een systeem voor ondergronds afvaltransport. Dit systeem is vooral geschikt voor appartementen, bedrijven en horecagelegenheden en in openbare ruimten en is mogelijk voor GFT, papier en restafval. Het systeem kan worden afgesloten, zodat het alleen toegankelijk is voor bewoners en bedrijven die over een elektronische pas beschikken. Daardoor is het veilig, gebruiksvriendelijk en 24 uur per dag toegankelijk. Inpandige ruimten voor afvalcontainers worden verleden tijd, evenals stankoverlast. Daarnaast leidt het tot een aantrekkelijk straatbeeld door het ontbreken van afvalzakken, -containers en vuilniswagens.

Milieustraat 1: procedure van acceptatie

Naar aanleiding van klachten en een toename van het aantal aanbieders op zaterdag is in mei 2003 een proefneming gestart met een nieuwe procedure van acceptatie bij de milieustraat. Voordeel van deze nieuwe werkwijze is een kortere verblijftijd op de milieustraat. Hierdoor wordt ook de wachttijd voor andere klanten verkort. De ervaringen zijn positief, al geldt dit voornamelijk voor de zaterdagen, en de procedure zal dan ook worden voortgezet. De capaciteit is voor doordeweekse dagen echter aan de hoge kant. Om de drukte wat te spreiden, wordt daarom onderzocht of het door bijvoorbeeld verschuiving van de openingstijden voor de klanten aantrekkelijker kan worden om het afval op een andere dag te brengen.

Milieustraat 2

De gemeente Zaanstad onderzoekt al geruime tijd de mogelijkheden voor het realiseren van een tweede milieustraat in Zaanstad-Noord. De gedachte hierachter is dat onder andere door het verkleinen van de rijafstand het brengen van afval wordt gestimuleerd en kan worden inderdiend op de inzamelkosten van de verschillende afvalstromen. Hierbij is en wordt getracht samenwerking te vinden met andere belanghebbende partijen, met de verwachting dat een gezamenlijk initiatief meerwaarde kan opleveren. Een aantal locaties in Zaanstad is om verschillende redenen (zoals bodemverontreiniging, slechte bereikbaarheid, te weinig ruimte) afgevalven, maar in 2004 zal een projectgroep de milieustraat op een bepaalde locatie nader uitwerken.

3.4 Economische en juridische sturing

Diftar

In het verleden is veelvuldig aandacht besteed aan de mogelijkheid van diftar (differentiatie tarieven afvalstoffenheffing). Zo zijn in de omnibusenquête 2000 vragen gesteld over de eventuele invoering van een diftar-systeem, waarbij men betaalt op basis van de werkelijke hoeveelheid aangeboden afval. Uit de ontvangen reacties is gebleken dat een zeer groot percentage (73%) van de

ondervraagden tegen invoering van diftar is. Voorts is aan bureau De Jonge MilieuAdvies, dat in 1999 het afwegingsdocument ten behoeve van de besluitvorming over de invoering van diftar op basis van gewicht heeft opgesteld, opdracht verstrekt om het kostenplaatje te actualiseren. Hierbij zijn tevens de kosten/baten van eventuele invoering van een volume of volume/frequentiesysteem in kaart gebracht. Uit de opgestelde rapportage, waarbij de baten berekend zijn op basis van het gemiddelde van de tot nu toe landelijk bereikte kostenbesparingen, is gebleken dat nog geen van de mogelijke diftarvormen in Zaanstad kostendekkend te realiseren is. Een ander element van belang voor de besluitvorming is dat het niet zeker is of er wel een milieurendement behaald kan worden. Dit als gevolg van reeds ingezette middelen om het gescheiden aanbieden van afval te stimuleren. Tenslotte was er geen helder beeld van de effecten met betrekking tot ontwijkgedrag als gevolg van de invoering van diftar. Mede naar aanleiding van de opgestelde notitie: "Diftar in Zaanstad: Ja of nee?" is in juni 2001 besloten om voorlopig geen diftar-systeem in te voeren.

Gezien de huidige ontwikkelingen en knelpunten in Zaanstad is voorgesteld om gebruik te gaan maken van een minimale vorm van tariefdifferentiatie en zodoende enigszins in te spelen op het 'de vervuiler betaalt'-principe. Momenteel betaalt ieder huishouden in Zaanstad dezelfde afvalstoffenheffing, ongeacht het aantal minicontainers of vuilniszakken dat wordt afgevoerd. Het voorstel is om, in navolging van veel andere gemeenten, naast het huidige tarief een aanvullend tarief voor extra minicontainers in de afvalstoffenheffing op te nemen. Ieder huishouden in het bezit van een minicontainer (laagbouw) krijgt een zogenaamd basispakket aangeboden bestaande uit een 140/240 liter grijze en 140 liter groene container, dat net als de verzamellocaties³ is afgestemd op een basisvolume van 190 liter per huishouden per week. Hiervoor wordt een basistarief betaald. Naar schatting 5-10% van de huishoudens zal behoefte hebben aan één of meerdere extra minicontainers. Hiervoor zullen aanvullende tarieven gelden. Deze tarieven zullen zijn gebaseerd op de inzamelkosten, de verwerkingskosten en extra inningskosten. Het in rekening brengen van een extra tarief heeft enerzijds een gunstig effect op de milieudoelstellingen omdat afvalscheiding en -preventie worden gestimuleerd, en anderzijds op het kostenplaatje. Besloten is om dit voorstel tot aanpassing van de tariefstructuur nader uit te werken en ter besluitvorming aan te bieden.

Containermanagement

Een geautomatiseerd 'containermanagement systeem' is een modulair systeem waarmee onder meer een betrouwbaar inzicht kan worden verkregen in de vulgraad per verzamellocatie (volmelding), het afvalaanbod per eenheid (huishouden, verzamellocatie) en de mate van 'vervuiling' van het container- en aansluitingenbestand. In aansluiting op het bovenstaande voorstel tot diftar is in eerste instantie behoefte aan het laatste: inzicht in het aantal huishoudens met meerdere minicontainers en het aantal minicontainers dat onrechtmatig in gebruik is door bedrijven. Uit ervaringen van andere gemeenten is gebleken dat deze vervuiling, ofwel het verschil tussen het aantal ter inzameling aangeboden minicontainers en het aantal waarvoor afvalstoffenheffing wordt betaald, gemiddeld 7% bedraagt. Voor Zaanstad betekent dit ongeveer 5.000 minicontainers. Een ander voordeel van containermanagement is dat de logistieke planning van de gemeentelijke afvalinzameling kan worden afgestemd op het aanbodgedrag en zodoende kan worden geoptimaliseerd. Bovendien zou dit systeem kunnen bijdragen aan het monitoren van afvalinzameling en het formuleren van gerichte acties.

Op basis van inschatting, berekeningen en ervaringen uit de praktijk is gebleken dat de kosten van dit containermanagement systeem reeds bij een vervuilingpercentage van 2% kunnen worden terugverdiend. Het systeem is dus laagdrempelig, relatief eenvoudig te realiseren en potentieel kostenneutraal. Bovendien is het systeem, na uitbreiding met een facturatieprogramma, direct inzetbaar voor een uitgebreid diftar-systeem.

Er is besloten om het voorstel voor de aanschaf van een containermanagement systeem nader uit te werken en ter besluitvorming aan te bieden.

³ De capaciteit voor de verzamellocaties wordt gerealiseerd door het aantal gebruikers, het volume van de container(s) en de ledigingsfrequentie op elkaar af te stemmen.

Subsidieregeling oudpapier

In Zaanstad komen instellingen en verenigingen die oudpapier inzamelen zonder commerciële doelstellingen in aanmerking voor een vergoeding. Deze subsidieregeling bestaat al geruime tijd en is één van de middelen om de gescheiden inzameling van oudpapier te bevorderen. De basis-subsidie bestaat uit een aan de oudpapierprijs gekoppelde inzamelvergoeding en de brengtoeslag. Hierdoor blijft het ook bij een lage oudpapierprijs interessant om papier in te zamelen. Daarnaast ontvangen zij de eventuele meeropbrengst⁴ van het oudpapier. De gemeente profiteert ook van deze subsidieregeling, omdat de gemeentelijke inzamelkosten lager uitvallen.

Helaas moet worden geconstateerd dat het aantal oudpapier inzamelende instellingen en verenigingen aan het afnemen is. Met name de lage papierprijs van de afgelopen periode is hier debet aan. Omdat de inzameling via verenigingen voor de gemeente nog steeds goedkoper is dan de inzameling via de papiercontainers, is het raadzaam om de verenigingen extra te stimuleren en motiveren om oudpapier in te zamelen. Gezien deze en andere ontwikkelingen op het gebied van de oudpapierinzameling, is het van belang de subsidieregeling nader te bekijken en aan te passen.

Handhaving

- Afvalstoffenverordening

De gemeentelijke bepalingen met betrekking tot de inzameling van huishoudelijk afvalstoffen zijn geregeld in hoofdstuk 4 afdeling 2 van de APV Zaanstad 2001. Op grond van het bepaalde in artikel 10.23 van de Wet Milieubeheer dient elke gemeente in het belang van de bescherming van het milieu een Afvalstoffenverordening vast te stellen. Hoewel in veel gemeenten, waaronder Zaanstad, de materie inhoudelijk is geregeld in een hoofdstuk van de APV, is het naar aanleiding van de wijziging van de Wet milieubeheer noodzakelijk geworden om een afzonderlijke afvalstoffenverordening vast te stellen. Dit is met name van belang voor een goede handhaving. Handhavend optreden is vanuit een bestuursrechtelijke alsook een strafrechtelijke invalshoek goed mogelijk. Onder meer uit jurisprudentie is gebleken dat handhavend optreden vanuit een privaatrechtelijk invalshoek eenvoudiger is op basis van een aparte afvalstoffenverordening met een grondslag in de Wet milieubeheer dan op basis van in een APV opgenomen regelgeving. Daarnaast biedt een aparte verordening op grond van artikel 18.17 van de Wet milieubeheer betere mogelijkheden tot het verhalen van kosten. Omdat er een directe koppeling is met de Wet economische delicten, wordt ook handhaving van overtredingen door bedrijven vergemakkelijkt. In 2003 is gewerkt aan het opstellen van een afzonderlijke afvalstoffenverordening met de bijbehorende uitvoeringsbesluiten, hetgeen in 2004 ter vaststelling is aangeboden.

- Tweede handhavingsauto

Eind 2001 is er een handhavingsauto voor afval ingezet met als bezetting een handhaver en een chauffeur van de Dienst Stadsbedrijven. De handhaving is gericht op de naleving van de regels met betrekking tot het aanbieden van huishoudelijk afval. Daarnaast wordt er gedumpt en onjuist aangeboden afval mee afgevoerd. Naar aanleiding van positieve resultaten, zal in 2004 een tweede auto de handhavingscapaciteit vergroten.

- KWD-afval

Bedrijven zijn verplicht hun afvalinzameling zelf te regelen en betalen daarom geen afvalstoffenheffing. De indruk bestaat echter dat een gedeelte van het afval afkomstig van Kantoor, Winkel en Diensten (KWD) onrechtmatig als huishoudelijk afval wordt aangeboden; dat wil zeggen zonder daarvoor een contract met de gemeente te hebben en dus zonder dat daarvoor wordt betaald. De aan deze inzameling en verwerking verbonden kosten worden vervolgens onnodig meegenomen in de berekening van het tarief voor de afvalstoffenheffing voor de Zaanse burger. Het is dus belangrijk dat er een loskoppeling plaatsvindt tussen het huishoudelijk afval en het KWD-afval. Het is echter een complexe en tijdrovende aangelegenheid om een inventarisatie uit te voeren naar deze bedrijven. Met het afsluiten van de verzamelssystemen voor restafval en GFT wordt een eerste slag geslagen. Daarnaast wordt met het inzetten van een containermanagement systeem ook een bijdrage geleverd aan het achterhalen van de minicontainers die onrechtmatig in bezit zijn van een bedrijf. Voor de verzamellocaties moeten vervolgens gerichte handhavingsacties worden uitgevoerd,

⁴ Er is sprake van een meeropbrengst als het oudpapier meer geld oplevert dan de papierhandelaar (VAOP) aan kosten moet maken om het te verhandelen.

waarbij de bedrijven worden gewezen op het feit dat zij naast de milieuvergunning ook de huidige APV dan wel de nieuwe Afvalstoffenverordening overtreden. Dit zal worden benadrukt door middel van stickers op de verzamelunits.

- **Opruim- en verwerkingskosten dumpingen**

De afdeling Handhaving is veel tijd kwijt aan de afhandeling van overtredingen en het opruimen van dumpingen. In de afvalstoffenbegroting is een post opgenomen om het opruimen van dumpingen te regelen. Vaak zijn dumpingen direct of indirect toe te schrijven aan de particuliere huishoudens en in die gevallen kunnen de kosten vanuit de afvalstoffenheffing bekostigd worden. Maar het komt ook regelmatig voor dat de dumpingen niet van huishoudens afkomstig zijn, zoals grote hoeveelheden autobanden, grote partijen bouw- en slooafval en zelfs gevaarlijke afvalstoffen afkomstig van het productieproces voor XTC. Deze dumpingen zijn gelet op de aard en omvang vrijwel zeker een gevolg van bedrijfsmatige activiteiten en worden opgeruimd door de Dienst Stadsbedrijven of een gespecialiseerd bedrijf. Omdat dergelijke voorvallen vaak buiten de reguliere werktijden plaatsvinden, vindt de spoedeisende opdrachtverlening regelmatig plaats door de afdeling Handhaving door de politie en de brandweer. In Zaanstad is echter geen rekening gehouden met de opruim- en verwerkingskosten voortvloeiende uit deze categorie dumpingen. Het is daarom belangrijk om structureel een budget (circa €25.000) op te nemen in de begroting van de afdeling Handhaving voor het opruimen van dumpingen van niet-huishoudelijk afval. Dit bedrag is indicatief: het is niet op voorhand aan te geven hoe hoog de kosten kunnen zijn, omdat dit in sterke mate afhankelijk is van de aard en omvang van de aangetroffen dumpingen.

- **Afval bij ontruiming**

Met regelmaat wordt bij de ontruiming van woningen en bedrijfspanden de inboedel op straat gezet. Dit is in strijd met artikel 2.1.5.1 eerste lid van de APV (Algemene Plaatselijke Verordening). Deze goederen worden in Zaanstad in het kader van preventieve bestuursdwang opgehaald door de gemeente en afhankelijk van de staat/waarde enige tijd opgeslagen dan wel vernietigd. De kosten die het gevolg zijn van het opruimen, opslaan en/of vernietigen worden door de gemeente gedragen. In het jaar 2003 ging het om circa 304 aangezegde ontruiming, waarvan er 124 bezocht, 96 ontruimd en 17 stuks daadwerkelijk opgeslagen zijn. Hoewel het mogelijk is om de kosten te verhalen op de overtreder, wordt dit in Zaanstad, in tegenstelling tot andere gemeenten, niet gedaan. Het voorstel is dan ook om de kosten die in het kader van preventieve bestuursdwang bij ontruiming worden gemaakt, te gaan verhalen op de opdrachtgever van de betreffende ontruiming (woningbouwcorporatie/verhuurder).

Trends en ontwikkelingen

- **Retourette:** sinds 2000 is er bij de COOP in Assendelft een zogenaamde Retourette; een bemenst inzamelpunt met een educatief karakter voor huishoudelijk afval (statiegeldflessen, wegwerpglas, oudpapier/karton, plastic flessen en flacons, kartonnen drankverpakkingen, blik, batterijen, kleding en schoenen). Het bestaande contract hiervan liep eind 2003 af. De ingezamelde hoeveelheden zijn niet zo hoog dat er door de gemeente een directe besparing op de afvalkosten wordt gerealiseerd. Maar de ingezamelde hoeveelheden nemen wel ieder jaar toe! Er is dan ook besloten om het contract voort te zetten vanuit het oogpunt van milieu, informatie en educatie. Daarbij kan tevens worden overwogen de Retourette te gebruiken om klein wit- en bruingoed in te zamelen.
- **Ecohalte:** er zijn in Nederland onderzoeken en particuliere initiatieven op het gebied van de Ecohalte. Bij dit bemenste aanleverstation in winkelcentra kan de burger gescheiden afvalcomponenten als papier, glas, textiel en verpakkingen aanleveren. Zij worden voor deze handeling wordt beloond met Ecocredits, die op een Ecocard worden opgeslagen en ingewisseld kunnen worden voor maatschappelijk verantwoord geproduceerde producten en diensten. Onder meer de milieueffecten, de bedrijfszekerheid, de spaarverdiensten voor de consument en de verdieneffecten voor bedrijfsleven en gemeenten worden onderzocht. Afhankelijk van de onderzoeksresultaten en de belangstelling wordt een landelijke spreiding van Ecohaltes in gang gezet. Via het ministerie van VROM zijn subsidies te verkrijgen voor het vestigen van een Ecohalte. De gemeente Zaanstad zal een marktconcept ontwikkelen waarin de mogelijkheden vanuit de beheersbenadering, milieubenadering en/of de servicebenadering worden neergelegd bij de grote supermarktketens in Zaanstad.

- **Gescheiden inzameling incontinentiemateriaal:** per jaar belanden er in Nederland 750 miljoen wegwerpluiers (babyluiers en ander incontinentiemateriaal) bij het afval, circa 185 miljoen kilo. Dit is 1,5% van de totale afvalberg in Nederland! De verwachting is dat deze hoeveelheid alleen maar zal toenemen. Sinds kort wordt 25 miljoen kilo gerecycled. De grondstoffen papier, plastic, compost en water worden teruggewonnen en geschikt gemaakt voor hergebruik. Uiteindelijk blijft er niets over dat moet worden verbrand of gestort. Voor kinderdagverblijven, ziekenhuizen en verpleeghuizen kan het vanuit milieu- en financieel oogpunt interessant zijn om luiers gescheiden te laten verwerken in plaats van afvoeren met het restafval. Voor particulieren is dit commercieel (nog) niet interessant, omdat de inzameling van relatief kleine hoeveelheden per adres erg duur is. Als de inzameling collectief of met een subsidie wordt opgepakt, kan dit echter wel rendabel zijn. Ook met het oog op de overlast die luiers, maar ook dweilen en ander afval, veroorzaken die mensen door het toilet spoelen.
De gemeente Zaanstad volgt deze ontwikkelingen en kan de mogelijkheden hiertoe desgewenst nader onderzoeken op praktische en financiële toepassing.

3.5 Communicatie

Ten aanzien van communicatie wordt onderscheid gemaakt tussen interne en externe communicatie.

Interne communicatie

Bij interne communicatie wordt gedacht aan overleggen waardoor projecten en afspraken binnen de bij afval betrokken gemeentelijke diensten goed op elkaar kunnen worden afgestemd. Zo is er begin 2003 binnen de gemeentelijke organisatie een periodiek ambtelijk overleg opgestart om de knelpunten en voortgang te bespreken en projecten te initiëren ten behoeve van een goed verloop van de inzameling van huishoudelijk afval. In dit zogenaamde Behaaf-overleg zijn de bij afvalinzameling betrokken teams van de afdelingen Beleidsontwikkeling (Milieu), Handhaving en Afvalinzameling vertegenwoordigd. De komende jaren zal onder meer worden gekeken of de knelpunten bij handhaving (overtredingen, opsporing eigenaar dumping) verbeteren en hoe de afhandeling van klachten kan worden geprofessionaliseerd.

In het tweemaandelijks afvaloverleg zijn de bij de praktische uitvoering van afvalinzameling en het afvalbeleid betrokken medewerkers aanwezig.

Om de wijze van afvalinzameling goed te kunnen regelen, is het van belang dat het onderwerp wordt meegenomen bij de ruimtelijke ontwikkeling van woningbouwprojecten. Door de afvalinzameling in een vroeg stadium structureel en integraal mee te nemen bij het verlenen van bouwvergunningen, wordt de kans verkleind dat er later in het traject problemen optreden op dit gebied. Hierbij speelt de afdeling Milieu een belangrijke rol. Daarnaast is het van belang dat het onderwerp, hoewel de gemeente geen wettelijke taak heeft met betrekking tot de inzameling van bedrijfsafval, in een vroegtijdig stadium wordt meegenomen bij de (nieuwbouw)planning van bedrijventerreinen en winkelcentra. Zodoende kunnen op afvalgebied passende adviezen worden gegeven over de inzamellocaties voor glas, papier en eventueel textiel en de bereikbaarheid hiervan. Hier hebben vervolgens alle partijen voordeel bij.

Externe communicatie

Externe communicatie betreft de informatievoorziening ten behoeve van de burgers, bedrijven en instanties. Communicatie is één van de instrumenten om de burger te stimuleren tot afvalscheiding en -preventie. Inhoudelijk zal de communicatie voornamelijk zijn gericht op:

- De scheidingsregels (wat mag, wat moet en wat niet, bijvoorbeeld met grof vuil en GFT-afval)
- De inzamelvoorzieningen (wanneer worden containers geleegd en komen verenigingen langs)
- Het belang van afvalscheiding (wat is het nut van inzameling en wat levert het op)
- De mogelijkheden voor en opbrengsten van afvalpreventie
- De resultaten van de afvalscheiding en -preventie (welke resultaten worden in Zaanstad op het gebied van afvalscheiding en -preventie behaald en hoe verhoudt zich dit tot andere gemeenten).

Hiertoe hebben we de volgende middelen:

- De jaarlijkse gemeentelijke afvalkalender.
- Informatieve stickers op de verzamelcontainers.
- Persberichten.
- Milieu/afvalkatern in het Zaanstad Journaal.
- Afvalpresentatie, voor bijvoorbeeld wijkorganisaties of allochtonen.
- Afvalbrochure met specifieke informatie, scheidingsregels en tips.
- Bewonersenquête of stadspeiling.
- Gerichte afvalprojecten, zoals het proefproject gescheiden inzameling GFT in Saendelft.
- De gemeentelijke milieusite op internet/intranet.
- Jaarlijks een milieujaarverslag en milieumonitor met een hoofdstuk afval, waarin de resultaten wat betreft de afvalscheiding worden gepresenteerd en de acties worden geëvalueerd.
- De wijkorganisaties.
- Milieuplatform, die als vertegenwoordiging van de wijkorganisaties en lokale milieugroeperingen informatie aan de achterban kan doorspelen.
- De Stichting Natuur- en Milieu Educatie (NME).
- Bewonersbrieven.

Deze middelen worden momenteel nog niet allemaal ingezet. Daarnaast zullen de huidige voorlichtingsactiviteiten worden geïntensiveerd. Er wordt daarbij waar mogelijk aangesloten bij landelijke voorlichtingsactiviteiten. Zo nodig zullen gerichte acties plaatsvinden. De communicatieplanning is opgenomen in bijlage 6.

4. Conclusies

In dit hoofdstuk worden de maatregelen per fractie en de hieruit voortkomende actiepunten gepresenteerd. De maatregelen zijn gericht op het intensiveren van *afvalscheiding* en *preventie* en zullen daarnaast een bijdrage leveren aan het aanpakken van de geconstateerde *knelpunten* en daarmee het verminderen van het aantal *klachten op afvalgebied*. Tevens wordt aandacht besteed aan de (wijze van) monitoring en de financiële consequenties. In bijlage 1 zijn de feiten en voornemens per fractie gedetailleerd beschreven. In bijlage 2 zijn de maatregelen en de (beoogde) effecten weergegeven.

4.1 Maatregelen per fractie

Restafval

De belangrijkste maatregelen om de hoeveelheid huishoudelijk restafval in Zaanstad terug te dringen (preventie en hergebruik) zijn het hanteren van aanvullende tarieven voor extra minicontainers en geïntensiveerde voorlichting. Hierbij moet specifiek aandacht worden besteed aan probleemlocaties en de doelgroepen jongeren/studenten, ouderen, tweeverdieners en allochtonen. Verder zullen ontwikkelingen worden gevolgd op het gebied van de gescheiden inzameling van bijvoorbeeld incontinentiemateriaal en worden de mogelijkheden hiertoe (desgewenst) nader onderzocht op praktische en financiële toepassing. De maatregelen om de knelpunten en het aantal klachten over restafval te verminderen zijn de ondergrondse inzameling en het afsluiten van de inzamelmiddelen voor restafval op verzamellocaties. In samenwerking met de betrokken gemeentelijke afdelingen zullen structurele afspraken moeten worden gemaakt met marktpartijen (woningbouwverenigingen, verenigingen van eigenaren en particuliere verhuurders) over de prioriteiten en de verdeling van de kosten. Op basis van een inventarisatie van de verzamellocaties en de daaruit voortkomende nog op te stellen afvalkaart van Zaanstad zal worden nagegaan welke capaciteit op welke locaties aanwezig is en in welke staat de systemen zich bevinden. Op een aantal locaties spelen er specifieke problemen, waarvoor de gemeente in overleg met de betrokkenen een oplossing op maat zal proberen te vinden. Zodoende wordt getracht om overlast en onrechtmatig gebruik van de gemeentelijke afvalinzameling te verminderen. Om de doelstellingen goed te kunnen monitoren is het essentieel om structureel afvalsorteeranalyses uit te voeren, zodat inzicht wordt verkregen in de samenstelling van het restafval.

Groente-, fruit- en Tuinafval (GFT)

De maatregelen voor GFT liggen op het gebied van geïntensiveerde voorlichting, het afsluiten van de GFT-verzamelsystemen en het faciliteren en stimuleren het gebruik van de BioCom en andere vormen van thuiscomposteren. Vooralsnog is besloten om de GFT-infrastructuur te behouden en ter besluitvorming een voorstel uit te werken voor het afsluiten van de verzamelsystemen voor restafval en GFT. De voorkeur gaat echter uit naar in pandige verzamelvoorzieningen. Voor laagbouw gaat de voorkeur uit naar het gebruik van minicontainers. De inzameling van GFT zal actief worden gestimuleerd door middel van voorlichting, om de hoeveelheid en kwaliteit van het GFT te verbeteren. De kwaliteit zal vervolgens worden gemonitord, zodat het GFT op verzamellocaties wellicht weer als compost kan worden verwerkt. Daarnaast zal worden onderzocht wat de voor- en nadelen zijn van het stoppen met de wekelijkse inzameling van GFT in de zomermaanden. Dit vanwege de problematische fysieke uitvoering hiervan. Vervolgens kan (een deel van) het bestaande budget bijvoorbeeld worden gebruikt om de minicontainers in de zomer te reinigen.

Papier/karton

Er is besloten het voorstel om de verzamelcontainers voor papier en karton in Zaanstad ondergronds te situeren nader uit te werken en ter besluitvorming aan te bieden. De vrijkomende bovengrondse containers kunnen dan weer worden uitgezet. Naast een vergroting van de opslagcapaciteit en een visuele verbetering, doordat uitsluitend de inworpsluiting zichtbaar is, heeft ondergronds inzamelen ook een gunstige effect op het verminderen van het bijzetgedrag en het voorkomen van zwerfafval en containerbranden. Het beleid is erop gericht papier- en glascontainers zo veel mogelijk bij elkaar op strategische locaties in de wijk en bij winkelcentra te situeren, zonder daarbij de doorgang te belemmeren. Op grond van een nog op te stellen afvalkaart kan worden geconcludeerd dat op bepaalde plaatsen (extra) capaciteit moet worden gerealiseerd. Dit kan door het ondergronds realiseren van een papierunit, dan wel door herschikking van bestaande containers. Het volume en

de inzamelfrequentie moeten hierbij optimaal op elkaar worden afgestemd. In overleg met de VAOP, de betrokken gemeentelijke afdelingen en brandweer zal hiervoor een tijdspad met prioriteiten worden opgesteld.

Verder is besloten om de inzameling van het oudpapier uit het contract en het tarief met de VAOP te halen, zodat een directe aansturing van de gemeentelijke afvalinzameling mogelijk is. Zo kan de ledigingsfrequentie worden geoptimaliseerd, waardoor het aantal klachten zal dalen.

Daarnaast is een aanpassing van de gemeentelijke subsidieregeling gewenst, ter bevordering van de oudpapierinzameling door instellingen en verenigingen. Vervolgens zal deze aanpassing moeten worden gecommuniceerd naar de instellingen en verenigingen middels een mailing, folder of artikel in de lokale krant. Tot slot is het vanwege de grote hoeveelheid papier in het restafval van belang dat de voorlichting op dit gebied wordt geïntensiveerd. Deze voorlichting zal erop gericht zijn dat men niet alleen kranten en tijdschriften bij het oudpapier doet, maar ook het andere papier en karton dat in een huishouden vrijkomt.

Glas

Er is besloten het voorstel om de verzamelcontainers voor glas in Zaanstad ondergronds te situeren nader uit te werken en ter besluitvorming aan te bieden. Daarbij wordt overwogen het glas op kleur gescheiden (wit, groen, bruin) in te zamelen. In overleg met de VAOP en de betrokken gemeentelijke afdelingen zullen aan de hand van een nog op te stellen afvalkaart prioriteiten worden aangegeven. Het beleid is erop gericht glas- en papiercontainers zo veel mogelijk bij elkaar op strategische locaties in de wijk en bij winkelcentra te situeren. Als uitgangspunt wordt gehanteerd dat er voldoende ruimte rond de glascontainers dient te zijn en dat overlast wordt beperkt. Door middel van voorlichtingsactiviteiten zal men erop worden geattendeerd dat ook vuil en kapot glas in de glascontainers kan worden gedeponerd en dat glas ook daadwerkelijk wordt hergebruikt. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de materialen van de Stichting Promotie Glasbak.

Klein Chemisch Afval (KCA)

De gescheiden inzameling van KCA ligt met 1 kg per inwoner net iets onder de landelijk gemiddelde inzamelrespons van 1,3 kg per inwoner. Uit de sorteeranalyses is gebleken dat het aandeel KCA in het restafval ongeveer 0,3 kg per inwoner is. De landelijk doelstelling van 2 kg/inwoner is in Zaanstad dan ook niet haalbaar. De landelijke doelstelling van 90% gescheiden inzameling is wel haalbaar, maar wordt nog net niet gehaald. Door middel van communicatie (afvalkalender, krant, website gemeente en afvalbrochure) zal aandacht worden besteed aan wat er wel en niet tot deze dure afvalstroom behoort en waar het kan worden aangeboden. De bestaande inzamelwijze zal worden voortgezet dan wel worden geoptimaliseerd door het efficiëntieniveau te verhogen zonder het serviceniveau te verlagen. Verder zullen de mogelijkheden worden onderzocht om één of meerdere extra inleverpunten voor klein chemisch afval te realiseren.

Textiel

Omdat uit de bewonersenquête blijkt dat, in tegenstelling tot andere afvalstromen, de informatievoorziening over textiel vaak als onvoldoende wordt beschouwd, zullen de voorlichtingsactiviteiten op dit punt worden geïntensiveerd. Zo zal onder meer onder de aandacht worden gebracht dat het bij textielinzameling niet alleen om 'kleding' gaat.

Grofvuil

Er zijn meerdere mogelijkheden om de afvalstromen grof huishoudelijk afval, wit & bruingoed en bouw- en sloopafval in te zamelen. Door kritisch te kijken naar het serviceniveau, de kosten en de wijze van acceptatie, zijn de maatregelen voor grofvuil als volgt geformuleerd:

- Realiseren van een tweede milieustraat in Zaanstad-Noord om het brengen van afval te stimuleren.
- Voorlichting over de voorkeursvolgorde voor het verwijderen van grofvuil.
- Voorstel uitwerken om de kosten die in het kader van preventieve bestuursdwang bij ontruiming worden gemaakt, te gaan verhalen op de opdrachtgever van de betreffende ontruiming.

4.2 Actiepunten

Wijze van inzameling

- Inventariseren van de locatie, capaciteit en staat van onderhoud van de verzamelssystemen voor restafval, GFT, papier/karton, glas en textiel ten behoeve van een gemeentelijke afvalkaart.
- In samenwerking met de betrokken gemeentelijke afdelingen structurele afspraken maken met marktpartijen over de planning en financiering van ondergrondse verzamelssystemen voor restafval en het afsluiten van de verzamelssystemen voor restafval en GFT. Heruitzetten van de vrijkomende bovengrondse inzamelmiddelen.
- In samenwerking met de VAOP, de betrokken gemeentelijke afdelingen en de brandweer een planning maken voor het waar mogelijk ondergronds situeren van de verzamelcontainers voor oudpapier/karton en glas en het heruitzetten van de vrijkomende bovengrondse inzamelmiddelen.
- Voortzetten van de gescheiden inzameling van GFT op verzamellocaties, de voorlichting hierover intensiveren en monitoren van de hoeveelheid en kwaliteit teneinde het GFT weer als compost te kunnen verwerken.
- Een tweede milieustraat in het noorden van de gemeente creëren om het brengen van afval te stimuleren en externe communicatie en voorlichting daaromtrent.
- Mogelijkheden onderzoeken voor het toepassen van een systeem voor ondergronds afvaltransport voor (een gedeelte van) het Inverdan gebied.
- Mogelijkheden onderzoeken om één of meerdere extra inleverpunten voor klein chemisch afval te realiseren.

Economische en juridische sturing

- Uitwerken van een voorstel voor een nieuwe tariefstructuur voor de afvalstoffenheffing, waarbij aanvullende tarieven worden gehanteerd voor extra minicontainers voor restafval en GFT.
- Uitwerken van een uitvoeringsplan voor (het aanschaffen van) een containermanagement systeem.
- Aanpassen van de subsidiestructuur voor de inzameling van oudpapier door verenigingen teneinde deze wijze van inzameling te stimuleren.
- Een marktconcept ontwikkelen waarin de mogelijkheden voor de Ecohalte vanuit de beheersbenadering, milieubenadering en/of de servicebenadering worden neergelegd bij de grote supermarkketens in Zaanstad.
- Voorstel uitwerken om de kosten die in het kader van preventieve bestuursdwang bij ontruiming worden gemaakt, te verhalen op de opdrachtgever van de betreffende ontruiming.

Communicatie

- Onderzoek verrichten naar de mogelijkheden van afvalpreventie bij huishoudens, en in het bijzonder de doelgroep jongeren, ouderen, tweeverdieners en allochtonen.
- Plan van aanpak opstellen voor het aanpakken van zwerfafval.
- De voorlichting intensiveren ten behoeve van preventie en het stimuleren van het scheidingsgedrag ten aanzien van de verschillende afvalcomponenten.
- Mogelijkheden onderzoeken voor het toekennen van een structurele, integrale rol aan het onderwerp afvalinzameling bij de advisering op bouwvergunningen en bij de (nieuwbouw)planning van bedrijventerreinen en winkelcentra.
- Stimuleren van de inzameling en kwaliteit van GFT op verzamellocaties en specifiek in Saendelft.

Deze actiepunten zullen worden uitgevoerd door de afdelingen Milieu, Handhaving, Realisatie en Beheer en de Frontoffice van de dienst Wijken en de afdeling Afvalinzameling en Transport van de dienst Stadsbedrijven. De afdeling Milieu zal hierbij een coördinerende rol innemen.

De maatregelen en de hieruit voortkomende actiepunten zijn gericht op het intensiveren van *afvalscheiding* en *preventie* en zullen daarnaast een bijdrage leveren aan het aanpakken van de geconstateerde *knelpunten* en daarmee het verminderen van het aantal *klachten op afvalgebied*.

4.3 Monitoring

Monitoring van (gescheiden) inzameling van afval heeft betrekking op het verkrijgen van inzicht in de uitvoering van het geformuleerde afvalstoffenbeleid. Hierbij gaat het zowel om inzicht in de resultaten van het gemeentelijk afvalstoffenbeleid als om inzicht in de wijze waarop dit resultaat wordt behaald. Monitoring heeft als functie dat er beter gestuurd kan worden en effectiever en efficiënter beleid kan worden geformuleerd en uitgevoerd.

In Zaanstad wordt ieder jaar de milieumonitor gepresenteerd. Hierin wordt per afvalfractie bekeken of de doelstellingen op het gebied van gescheiden inzameling worden bereikt en naar aanleiding daarvan per fractie actie ondernomen (milieuprogramma). In de milieumonitor komen onder meer de volgende afvalaspecten aan de orde:

- Gewichtspercentage van het huisvuil dat gescheiden wordt ingezameld;
- Percentage ondergronds/ bovengrondse afvalinzameling;
- Hoeveelheid huishoudelijk restafval per jaar;
- Hoeveelheid gescheiden ingezameld afval per fractie per jaar;
- Hoeveelheid herbruikbaar afval in het restafval per fractie in kg per jaar;
- Totale afvalproductie per fractie in kg per jaar;
- Inzamelrespons in percentage per jaar;
- Aantal klachten en meldingen met betrekking tot huishoudelijk afval.
- Hoogte afvalstoffenheffing huishoudens ten opzichte van andere grote gemeenten (COELO)

De cijfers met betrekking tot de afvalscheiding en het aantal klachten over huishoudelijk afval komen ook terug in de programmabegroting 2004-2007 onder het resultaatgebied duurzame ontwikkeling (programmaveld Volksgezondheid en milieu). In bijlage 5 zijn de voor monitoring benodigde gegevens weergegeven die jaarlijks worden verzameld.

Belangrijk voor een goede monitoring zijn:

1. Een structureel afvalregistratiesysteem, waarbij de benodigde gegevens op een eenduidige wijze en een vast tijdstip worden aangeleverd door de betreffende instanties. Zodoende kunnen de gegevens worden vergeleken en kunnen ze jaarlijks voor 1 april worden gepresenteerd.
2. Jaarlijks drie afvalsorteeranalyses in 4 wijken eens per 2 jaar voor de overige 4 wijken.
3. Registratie van inzamel-, overslag-, en verwerkingskosten.
4. Het inzichtelijk maken van lekstromen.
5. Zo mogelijk onderscheid aanbrengen tussen het aantal klachten en meldingen betreffende huishoudelijk afval, als belangrijke indicator binnen de afvalmonitor.

4.4 Financiële consequenties

De financiële gevolgen van het afvalbeleid worden via de jaar- en meerjarenbegroting en het milieuprogramma gepresenteerd. Het beleid is met name gericht op het stabiliseren dan wel zo laag mogelijk houden van het afvalstoffentarief met behoud of verbetering van het serviceniveau. Voor de volgende maatregelen worden de financiële consequenties (investeringen exclusief de beheerslasten) indicatief weergegeven:

- Structurele afvalsorteeranalyses, essentieel om te monitoren of er een verandering (verbetering) plaatsvindt. Benodigd budget: jaarlijks €35.000 (is al in de begroting opgenomen).
- Containermanagement systeem: uit de praktijk is gebleken dat de kosten van een containermanagement systeem met een daaraan gekoppelde identificatie van minicontainers (chips) reeds bij een vervuilingpercentage (onrechtmatig aangeboden minicontainers) van minder dan 2% kunnen worden terugverdiend. Benodigd budget (inclusief eenmalige investering): jaarlijks €150.000 - €200.000.
- Voor restafval kost een complete ondergrondse unit circa €12.000. Van de 700 bestaande bovengrondse systemen is het voor circa 250 mogelijk en gewenst om ze ondergronds te situeren, wat neerkomt op circa €3.000.000. Dit betekent, op basis van een afschrijvingstermijn van 10 jaar, een jaarlast van €400.000. De uitvoering is mede afhankelijk van de bereidheid tot financiële bijdrage (verdeelsleutel) van marktpartijen.
- Sloten voor verzamelssystemen restafval en GFT: de extra kosten van sloten zijn circa €300 per bovengrondse voorziening en iets meer voor ondergrondse systemen. De ondergrondse units kunnen ook worden voorzien van een elektronisch toegangssysteem. De extra kosten hiervan zijn circa €2.250 per unit. Omtrent de verdeling van de kosten moeten afspraken worden gemaakt met de marktpartijen.

Bijlage 1 Scheiden en hergebruik: feiten en voornemens

In deze bijlage worden per fractie de feiten en voornemens uiteengezet, in het licht van een in het kader van de Gescheiden Inzameling van Huishoudelijk Afval (richtlijnen) uitgevoerd onderzoek in Afvalschap IJmond-Zaanstreek (AIJZ)-verband en de nulsituatie in het peiljaar 2002.

1. Gescheiden Inzameling van Huishoudelijk Afval (GIHA)-project

Het Afvalschap IJmond-Zaanstreek heeft in samenwerking met de gemeente Zaanstad en Reinunie (inzamelaar in Heemskerk, Beverwijk en Velsen) een project uitgevoerd gericht op het realiseren van de landelijke taakstellingen voor gescheiden afvalinzameling. De resultaten hiervan zijn in november 2002 gepresenteerd in het rapport 'Optimalisatie GIHA via benchmarking'. Tegen deze achtergrond is onderzocht hoe het scheidingsgedrag van de burger wordt bepaald, of en zo ja op welke wijze wijkgericht tot verbetering kan worden gekomen, welke achtergrondkenmerken een rol spelen en hoe deze zich verhouden tot de mate waarin gebruik wordt gemaakt van aanwezige inzamelsystemen. Het onderzoek diende uiteindelijk te resulteren in een praktisch handvat om wijkgericht tot verbeteringen te komen en deze verbeteringen op niveau te houden. Gedurende een periode van twee jaar zijn 16 wijken gevolgd aan de hand van inzamelcijfers, sorteeranalyses van restafval en een bewonersonderzoek. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat het op wijkniveau ontbreekt aan een van de belangrijkste brongegevens, namelijk betrouwbare inzamelcijfers om scheidingsgedrag te kunnen bepalen en op basis hiervan tot verbeteringen te komen. Zo ontbreken de gegevens over de via verzamelsystemen ingezamelde hoeveelheden GFT- en restafval zelfs volledig. Op basis van de bevindingen zijn in overleg met de gemeente Zaanstad en Reinunie wel verbetervoorstellen ingevuld voor de korte termijn. Het betreft fysieke maatregelen gericht op met name het verbeteren van de inzameling van gft, glas en papier. Voorts is vastgesteld dat er slechts een beperkt aantal achtergrondkenmerken is, waarvoor een sterke samenhang kan worden aangetoond met de mate van gebruik van de aanwezige inzamelsystemen en het scheidingsgedrag.

Uit het bewonersonderzoek is het volgende naar voren gekomen.

- **Groente-, fruit- en tuinafval (GFT):** de meest genoemde reden om GFT niet (altijd) apart te houden is dat het stankoverlast geeft en dat men het onhygiënisch vindt. Verder wordt het argument genoemd dat men te weinig afval heeft en het niet de moeite loont dit apart te houden. Huishoudens met een tuin houden hun gft over het algemeen beter apart.
- **Papier en karton:** het scheidingsgedrag in laagbouw is niet wezenlijk anders dan in hoogbouw. Per huishouden wordt bijna altijd slechts gebruik gemaakt van één afvoervoorziening. Kranten, tijdschriften, reclamefolders en kartonnen dozen worden door bijna iedereen apart gehouden. Wc-rollen, adreswikkels en kassabonnen worden het slechts apart gehouden. Gemiddeld 15% van de huishoudens bewaart (ten onrechte) melk- en sappakken als oudpapier en karton. Als reden om papier niet altijd apart te houden wordt genoemd de afstand tot de papierbak, het feit dat deze vaak vol is en dat men er niet aan denkt. Hert merendeel van de huishoudens vindt over het algemeen dat er voldoende mogelijkheden zijn om oudpapier en karton apart in te zamelen en dat de informatie over het apart kunnen aanbieden van papier goed is.
- **Glas:** 75-80% van de huishoudens in Zaanstad houdt glas altijd of meestal apart. De meeste mensen vinden de informatie over het apart kunnen aanbieden van glas goed. Wanneer glas kapot of vies is vormt dit de belangrijkste reden om het niet apart te houden.
- **Textiel:** ongeveer 60% van de huishoudens geeft aan textiel altijd apart te houden. Als motief om dit niet te doen wordt aangegeven dat men er gewoonweg niet aan denkt. Het leeft niet. Slechts de helft van de huishoudens vindt de informatievoorziening over textiel goed.
- **Algemeen:** de beschikbare ruimte die men heeft voor opslag van gft, papier, glas en textiel bepaalt in sterke mate of deze afvalstromen gescheiden worden aangeboden. Met name bij de hoogbouw speelt dit een belangrijke rol. Hoe groter de gemiddelde woningbezetting, hoe beter met gft apart houdt. Het zijn met name de jongeren (onder de 25 jaar) die niet tevreden zijn over de gft-inzameling. Stankoverlast is voor hen vaak een reden om gft niet te scheiden. Hoe groter het aantal allochtonen in een wijk, hoe minder afvalstromen apart worden gehouden. Dit geldt met name voor papier en glas en in mindere mate voor textiel en gft. Het scheidingsgedrag wordt slechts in beperkte mate bepaald door de woonomgeving of het beschikbare inzamelmiddel. Er is een sterk verband tussen het apart houden van verschillende afvalstromen. Dat wil zeggen dat wanneer iemand gft apart houdt, diegene vaak ook het glas, papier en textiel apart houdt.

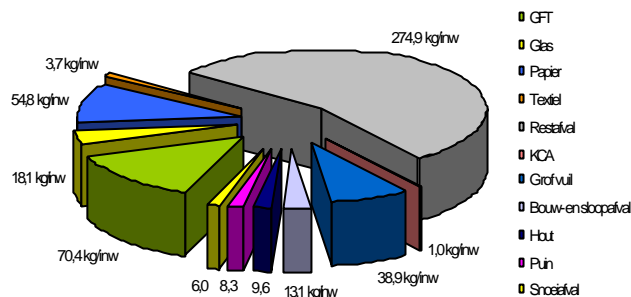
Met betrekking tot het scheidingsgedrag is met name de gelegenheid (de mogelijkheid om afval kwijt te kunnen) is van belang. Het gebrek aan motivatie speelt met name een rol bij jongeren en het gebrek aan kennis over het afvalscheiden is met name aan de orde bij allochtonen.

2. Nulsituatie peiljaar 2002

De hoeveelheid afval die jaarlijks per huishouden vrijkomt stijgt nog steeds. In het peiljaar 2002 is in Zaanstad gemiddeld 503 kg afval per inwoner ingezameld. Landelijk is dat ongeveer 565 kilogram huishoudelijk afval per jaar. Landelijk wordt gestreefd naar 60% hergebruik (incl. 5% nascheiding) van het vrijkomende huishoudelijke afval in 2006. In 2002 is in Zaanstad circa 44,6% van het huishoudelijk afval gescheiden ingezameld. Dit beeld wijkt overigens niet af van de landelijke situatie.

Desalniettemin moet en kan, volgens de resultaten van de uitgevoerde afvalsorteeranalyses van het restafval, de gescheiden afvalinzameling worden geïntensiveerd.

Landelijke richtlijnen per afvalcomponent in 2006			
Fractie	Richtlijn in kg/inwoner (AOO)	Zaanstad in 2002 in kg/inw.	Landelijk in 2002 in kg/inw.
GFT	85	70,4	88
Papier	75	54,8	61,6
Glas	23	18,1	21,1
Textiel	5	3,7	3,5
KCA	2	1,0	1,3
Totaal bron-scheiding	53%	44,6%	46%
Restafval	47%	55,4%	54%

Hoeveelheid afval per fractie in kg per inwoner in 2002

Het nadeel van absolute hoeveelheden is dat er geen rekening wordt gehouden met de werkelijk vrijgekomen hoeveelheid afval binnen de gemeente. De landelijke normering, die gebaseerd is op gemiddelden, klopt niet altijd met de lokale realiteit. Zo is de landelijke inzameltaakstelling voor KCA 2 kg/inwoner, wat gezien de totale afvalproductie van KCA van 1,3 kg/inwoner binnen Zaanstad neerkomt op 154%! Dit is dan ook geen haalbare doelstelling. Voordeel van het gebruik van percentages is dat als er meer of minder KCA binnen een gemeente vrijkomt dan landelijk het geval is, dat dan ook relatief meer of minder KCA dient te worden ingezameld.

Om inzicht te krijgen en te houden in de samenstelling van het restafval is het van belang structureel afvalsorteeranalyses uit te voeren. Voor de stromen papier en textiel is er echter sprake van zogenaamde lekstromen (wel ingezameld maar 'weggelekt' naar niet-vergunde verwerkers of niet-geregistreerde hergebruikers). Van deze stromen kunnen de hoeveelheden niet of moeilijk in kaart worden gebracht, bijvoorbeeld het textiel dat wordt opgehaald voor particuliere acties en het papier dat wordt opgehaald door (niet aan de subsidieregeling deelnemende dan wel niet bij de VAOP aangeloten) verenigingen en instellingen. Er wordt dan ook naar gestreefd deze lekstromen zoveel mogelijk in kaart te brengen.

Hoeveelheden per fractie (op basis van gegevens Zaanstad 2002)	Richtlijn AOO (in kg/inw.)	Gescheiden ingezameld Zaanstad (in kg/inw.)	Fractie in restafval Zaanstad* (in kg/inw.)	Totale afvalproductie Zaanstad (in kg/inw.)	Inzamel-respons*	Landelijke doelstelling LAP	Doelstelling Zaanstad LAP (in kg/inw.)	Haalbaar Zaanstad 2004-2007
Aanbod GFT	85	70,4	88,4	158,8	44,3 %	55 %	87,3	50%**
Aanbod papier en karton	75	54,8	68,0	122,8	44,6 %	75 %	92,1	75 kg/inw. (AOO)
Aanbod glas	23	18,1	10,9	29,0	64,4 %	90 %	26,1	23 kg/inw. (AOO)
Aanbod textiel	5	3,7	8,1	11,8	31,4 %	50 %	5,9	50% (LAP)
Aanbod klein chemisch afval	2	1,0	0,3	1,3	76,9 %	90 %	1,2	90% (LAP)

* op basis van afvalsorteeranalyses Zaanstad 2002

** geen absolute doelstelling in verband met de komst van de BioCom en landelijke ontwikkelingen

Wat betreft de hoogte van de afvalstoffenheffing voor meerpersoonshuishoudens (Belastingoverzicht grote gemeenten, COELO) stond Zaanstad ten opzichte van andere grote gemeenten in 2002 op de 19de plaats (van de 34), in 2003 op de 25ste plaats (van de 34) en in 2004 op een gedeelde 29ste plaats (van de 35) op basis van 100% kostendekking. Het tarief van Zaanstad is dus zeer gunstig ten opzichte van andere vergelijkbare gemeenten.

3. Restafval – de feiten

Het restafval vertoont in Zaanstad al enkele jaren een licht stijgende lijn. Dit is ook de landelijke trend. De landelijke doelstelling voor huishoudelijk afval is voor steden met CBS-stedelijkheidsklasse 2 maximaal 47% restafval en 53% bronscheiding. In Zaanstad waren de resultaten in 2002 55,4% restafval en 44,6% bronscheiding. Uit de sorteeranalyses is gebleken dat er nog relatief veel GFT, papier, glas en textiel in het restafval zit. Hier valt dus nog een aanzienlijke winst te behalen.

Daarnaast liggen er nog mogelijkheden op het gebied van preventie en voorlichting.

De gemeente en de Federatie van Zaanse Woningbouwverenigingen hebben in het verleden een convenant afgesloten voor de hoogbouw. Dit convenant liep tot 1 januari 1998 en hield o.a. in dat financiële afspraken werden gemaakt ten aanzien van de plaatsing van collectieve inzamelmiddelen. Van dit convenant ging een stimulans uit dat woningbouwverenigingen bij hun hoogbouw kozen voor goede voorzieningen ten aanzien van het scheiden van afval. Er is op ruime schaal gebruikgemaakt van de regeling. Op dit moment zijn er nog een aantal hoogbouwlocaties waarvoor geen optimale voorzieningen gecreëerd zijn of kunnen worden. Er zijn in dit kader waar mogelijk op ad-hoc basis afspraken gemaakt met betreffende woningbouwverenigingen. Daarnaast is hierover contact opgenomen met de Verenigingen van Eigenaren en particuliere verhuurders.

In de gemeente Zaanstad wordt, zoals in bijna alle gemeenten in Nederland, blikafval aangeboden bij het restafval. Het restafval wordt verbrand in de afvalverbrandingsinstallatie te Alkmaar. Blikken en blikjes zijn het enige verpakkingsmateriaal dat uit het afval kan worden teruggewonnen. In afvalverbrandingsinstallaties worden blikverpakkingen voor of na verbranding uit het afval gehaald door middel van een magneet. Ruim driekwart van het blik dat in de vuilnisbak wordt gegooid, wordt teruggewonnen. Dit blikafval is een essentiële grondstof voor het maken van nieuwe blikken en blikjes en levert in de staal- en aluminiumindustrie aanzienlijke besparingen op. Verder zijn blikverpakkingen dunner geworden. Hierdoor, en door de recycling, is de milieubelasting van blik omlaag gegaan. Het op deze wijze behaalde inzamelpercentage ligt op een niveau dat afzonderlijke inzameling van blik daarom niet voldoende economisch rendabel is, oftewel de extra kosten gaan de baten ver te boven. De gemeente geeft daarom prioriteit aan de gescheiden inzameling van GFT, glas en papier, waarvan de gescheiden inzameling nog niet naar tevredenheid plaatsvindt en een aanzienlijk rendement kan worden gerealiseerd.

Restafval – de voornemens

De belangrijkste voorstellen om de (absolute) hoeveelheid restafval in Zaanstad terug te dringen (preventie en hergebruik) zijn het hanteren van aanvullende tarieven voor extra minicontainers en geïntensiverde voorlichting. Hierbij zal specifiek aandacht worden besteed aan probleemlocaties en de doelgroepen jongeren/studenten, ouderen, tweeverdieners en allochtonen.

De maatregelen om de knelpunten en het aantal klachten op het gebied van restafval te verminderen zijn de ondergrondse inzameling van restafval en het afsluiten van de inzamelmiddelen voor restafval op verzamellocaties. In samenwerking met de betrokken gemeentelijke afdelingen zullen in dit kader structurele afspraken moeten worden gemaakt met de marktpartijen (woningbouwverenigingen, verenigingen van eigenaren en particuliere verhuurders) over de verdeling van de kosten. Op een aantal locaties spelen er specifieke problemen, zoals het gebruik van losse vuilniszakken of plaatsen van containers in de openbare ruimte wegens het ontbreken van verzamelsystemen en in pandig ruimtegebrek. Hiervoor wordt samen met betrokkenen naar een oplossing op maat gezocht. Zodoende wordt een bijdrage geleverd aan het verminderen van overlast en onrechtmatig gebruik van de gemeentelijke afvalinzameling.

Om de doelstellingen goed te kunnen monitoren is het essentieel om structureel afvalsorteeranalyses uit te voeren, zodat inzicht wordt verkregen in de samenstelling van het restafval.

4. Groente-, fruit- en tuinafval (GFT) – de feiten

GFT wordt in Zaanstad ingezameld in groene 140 liter minicontainers (laagbouw), in bovengrondse verzamelssystemen en in Saendelft in 3 m3 ondergrondse units. In de jaren 1999, 2000, 2001 en 2002 is achtereenvolgens 10.182 ton, 10.228 ton, 10.433 ton en 9.695 ton GFT-afval opgehaald. Dit kwam in 2002 overeen met 70,4 kg/inwoner ten opzichte van het landelijk gemiddelde van 88 kg/inwoner.

De richtlijn van 85 kilo per inwoner (55%) is in Zaanstad alleen haalbaar wanneer gekozen wordt voor het voortzetten van de gescheiden inzameling van GFT bij verzamellocaties. Het GFT wordt afgevoerd naar het recyclingbedrijf voor organisch afval PURVA b.v. te Purmerend.

De kwaliteit van het GFT-afval vertoont bij verzamellocaties al meerdere jaren achtereenvolgend een verslechtering door vervuiling met niet-composteerbaar afval. Bij de ondergrondse GFT-units in Saendelft is de kwaliteit van het GFT-afval zodanig dat het niet voldoet aan de acceptatienormen van de composteerder. Ook het van andere verzamellocaties afkomstige GFT-afval moet in veel gevallen als restafval worden verwerkt. Veel (grote) gemeenten hebben te maken met dit probleem. Stoppen lijkt vanuit kostenoverweging de meest voor de hand liggende keuze. Dit sluit echter niet aan op de milieudoelstellingen die ten grondslag liggen aan de gescheiden inzameling van GFT. Gemeenten zijn in principe verplicht het groente-, fruit- en tuinafval afzonderlijk in te zamelen. Deze verplichting is opgenomen in de Wet Milieubeheer. Afwijken van de wettelijke verplichting kan alleen indien de gescheiden inzameling onevenredige kosten met zich meebrengt, hygiënische (gezondheids)-problemen oplevert in woningen, fysiek niet mogelijk is (geen opslagruimte) of het gft-afval te sterk verontreinigd is. Een aantal gemeenten is vanwege het lage rendement al gedeeltelijk gestopt met de gescheiden inzameling van GFT bij verzamellocaties. En ook op rijksoverheidsniveau buigt men zich hierover. Zo heeft een milieueffectrapportage uitgewezen dat gescheiden inzameling van GFT met verwerking tot compost minder goed scoort qua milieurendement dan wanneer het ongescheiden met het restafval verbrand wordt in een afvalverwerkingsinstallatie met elektriciteitsopwekking. Maar het volume en het milieurendement zijn niet altijd het belangrijkste. Het gaat ook om het leereffect en bewustwording: bewust omgaan met afvalstromen en afvalverwerking. Dit kan bijdragen aan duurzame gedragsverandering. Qua milieurendement heeft 'vergassing' van afval het hoogste rendement. Nu bevindt deze vorm van afvalverwerking zich nog in de experimentele fase, maar de verwachting is dat dit over een aantal jaren praktijk zal worden. Het gescheiden inzamelen van GFT biedt dan weer een groter milieurendement. Het is dan ook belangrijk het systeem in stand te houden voor de toekomst.

Groente-, fruit- en tuinafval (GFT) – de voornemens

De maatregelen liggen op het gebied van de geïntensiveerde voorlichting, het afsluiten van de GFT-verzamelsystemen en het faciliteren en stimuleren van de BioCom en andere vormen van thuiscomposteren. Bij de voorlichting omtrent het scheiden van afval, toegespitst op GFT-afval, zal de nadruk komen te liggen op het waarom en hoe. Bovendien zal worden aangegeven hoe de eventuele stankoverlast in de zomermaanden kan worden voorkomen. Daarnaast zullen de mogelijkheden worden onderzocht om de overlast van GFT te verminderen en het gemak van scheiden te vergroten, bijvoorbeeld door het periodiek reinigen van de minicontainers of het verschaffen van producten met betrekking tot de inzameling en beluchting. De inzameling van GFT in Saendelft en op andere verzamellocaties zal door middel van voorlichting actief worden gestimuleerd, teneinde de hoeveelheid en kwaliteit van het GFT te verbeteren. Vooralsnog is besloten om de GFT-infrastructuur te behouden en ter besluitvorming een voorstel uit te werken voor het afsluiten van de verzamelsystemen voor restafval en GFT. Omdat dit bij een deel van de bestaande ondergrondse units in Saendelft niet mogelijk is, zullen een aantal zuilen moeten worden vervangen. De kwaliteit zal vervolgens worden gemonitord, zodat het GFT in Saendelft wellicht weer als compost kan worden verwerkt. Als de kwaliteit niet verbeterd, kan alsnog worden overwogen om te stoppen met de gescheiden inzameling van GFT in Saendelft en op andere verzamellocaties. Een herbezinning op de capaciteit kan de units vervolgens een nieuwe bestemming geven, zodat de investering niet verloren gaat en de capaciteit voor restafval, papier of glas kan worden vergroot.

Wat betreft de BioCom is voorgesteld de bestaande BioComs te verdelen over geïnteresseerde bewoners en scholen in Zaanstad. Deze keuze sluit goed aan op de preventiedoelstellingen en bovendien gaan de verrichte inspanningen niet verloren. Aan de hand van een inventarisatie zal moeten worden bepaald hoeveel bewoners en scholen geïnteresseerd zijn in het behoud of verkrijgen van een BioCom. Naar verwachting zullen alle BioComs op deze wijze een plek krijgen. Daarnaast zal een onderzoek worden gedaan naar de voor- en nadelen van het stoppen met de wekelijkse inzameling van GFT in de zomermaanden. Dit vanwege de problematische fysieke uitvoering hiervan. De Dienst Stadsbeheer ondervindt ieder jaar problemen bij het verkrijgen van voldoende (geschikt) personeel om het werk in deze zomer(vakantie)tijd te kunnen uitvoeren, waardoor onder meer de Arbo- en ook veiligheidsnormen in het gedrang komen. Vervolgens kan (een deel van) het bestaande budget worden gebruikt om bijvoorbeeld de GFT-minicontainers tijdens de zomermaanden te reinigen.

5. Papier en karton – de feiten

Oudpapier en karton kan in de gemeente Zaanstad worden gedeponeerd in 2 m³ bovengrondse verzamelcontainers en 5 m³ ondergrondse verzamelunits voor papier. Uit bewonersonderzoeken is gebleken dat de voornaamste redenen om papier niet in te zamelen zijn: de afstand tot de papierbak, het gebrek aan ruimte om het papier in en om het huis te verzamelen, dat de bak vaak vol is, dat het niet (vaak genoeg) wordt opgehaald of dat wordt getwijfeld aan het nut. Voornaamste problemen bij papiercontainers zijn bijzetgedrag en vandalisme (containerbrandjes, graffiti en aanplak). De hoeveelheid gescheiden ingezameld papier en karton vertoont in Zaanstad al jaren een daling. Voor oudpapier/ karton is de richtlijn 75 kg per inwoner (75%). In Zaanstad is in 2002 in totaal 54,8 kilogram papier per inwoner ingezameld ten opzichte van een landelijk gemiddelde van 61,6 kilo per inwoner. Uit de afvalsorteeranalyses is gebleken dat er in het restafval nog evenveel papier zit. De gemiddelde inzamelrespons oudpapier/ karton lag in 2002 zodoende op circa 44,6 %. Hier is dus nog een grote winst te behalen. Als al het papier gescheiden zou worden ingezameld, zou de inzamel- en opslagcapaciteit echter moeten worden verdubbeld. Problematisch hierbij is het gebrek aan openbare ruimte voor de locaties. Ondergrondse inzameling is hiervoor een oplossing.

Er zijn in Zaanstad 125 bovengrondse (2 m³), 11 ondergrondse (5 m³) en 4 kleine (240 liter, retourette) papiercontainers op 111 locaties. De papierbakdichtheid komt daarmee op 1 op 1.000 inwoners. De VAOP regelt al enige jaren tegen een vast tarief de plaatsing van de papiercontainers en de verwerking van het papier. Zij hebben de inzameling uitbesteed aan de gemeentelijke inzameldienst van de gemeente Zaanstad. In de jaren 1999, 2000, 2001 en 2002 werd respectievelijk 8.436 ton, 8.280 ton, 8.050 ton en 7.541 ton ingezameld. Daarnaast wordt oudpapier ingezameld door diverse Zaanse instellingen en verenigingen. Zij ontvangen hiervoor een vergoeding. De instellingen en verenigingen haalden in de jaren 1999, 2000, 2001 en 2002 respectievelijk 3.451, 3.895, 3.778 en 3.411 ton op. Het wisselende karakter van deze tonnages geeft voornamelijk de invloed van de marktprijs aan. Daarbij moet worden opgemerkt dat uitsluitend de door de VAOP geregistreerde hoeveelheden papier en karton in de berekening zijn betrokken. Het percentage kan enigszins vertekend zijn omdat er ten tijde van een hogere marktprijs van papier en karton lekstroming plaatsvindt naar de niet bij de VAOP aangesloten oudpapierhandel. Huis-aan-huis-inzameling van oudpapier en karton wordt vooralsnog niet overwogen. Los van de financiële consequenties hiervan, speelt ook dat deze verandering niet zonder meer leidt tot een toename van het milieurendement, ofwel extra papier oplevert ten opzichte van de bestaande situatie.

Papier en karton – de voornemens

Het voorstel om de verzamelcontainers voor papier en karton in Zaanstad ondergronds te situeren zal nader worden uitgewerkt en ter besluitvorming worden aangeboden. Deze ontwikkeling is al in 2002 in gang gezet op een aantal (probleem)locaties. Naast een vergroting van de opslagcapaciteit en een visuele verbetering, heeft ondergronds inzamelen ook een gunstige effect op het verminderen van het bijzetgedrag en het voorkomen van zwerfafval en vandalisme.

Het beleid is erop gericht papier- en glascontainers zo veel mogelijk bij elkaar op strategische locaties in de wijk en bij winkelcentra te situeren, zonder daarbij de doorgang te belemmeren. Op grond van een nog op te stellen afvalkaart kan worden geconcludeerd dat op bepaalde plaatsen (extra) capaciteit moet worden gerealiseerd. Dit kan door het ondergronds realiseren van een papierunit, dan wel door herschikking van bestaande containers. Het volume en de inzamelrequentie moeten hierbij optimaal op elkaar worden afgestemd. In overleg met de VAOP, de betrokken gemeentelijke afdelingen en brandweer zullen prioriteiten worden aangegeven.

Verder is besloten om de inzameling van het oudpapier uit het contract en het tarief met de VAOP te halen, zodat een directe aansturing van de gemeentelijke afvalinzameling mogelijk is. Zo kan de ledigingsfrequentie worden geoptimaliseerd, waardoor het aantal klachten zal dalen.

Gezien de ontwikkelingen op het gebied van de oudpapierinzameling en de papiermarkt, is het van belang de subsidieregeling van de gemeente nader te bekijken en aan te passen. Vervolgens zal de aanpassing moeten worden gecommuniceerd naar de instellingen en verenigingen middels een mailing, folder of artikel in de lokale krant. In dit kader zal begin 2004 een voorstel worden gedaan. Tot slot is het vanwege de grote hoeveelheid papier in het restafval van belang dat de voorlichting op dit gebied wordt geïntensiveerd. Deze voorlichting zal erop gericht zijn dat men niet alleen kranten en tijdschriften bij het oudpapier doet, maar ook het andere papier en karton dat in een huishouden vrijkomt.

6. Glas – de feiten

Glas kan in de gemeente Zaanstad worden gedeponeerd in 2 m³ bovengrondse verzamelcontainers en 5 m³ ondergrondse verzamelunits voor glas. Uit bewonersonderzoeken is gebleken dat de voornaamste redenen om glas niet in te zamelen zijn: de bak is te ver weg, de hoeveelheid glas is niet de moeite waard, het glas is te zwaar om weg te brengen, er wordt getwijfeld aan het nut en vies en kapot glaswerk wordt in de vuilnisbak gedeponeerd.

De hoeveelheid gescheiden ingezameld glas bleef met 18,1 kg/inwoner in 2002 onder de landelijke richtlijn van 23 kg/inwoner en het landelijk gemiddelde van 21,1 kg/inwoner. In het restafval zal echter ook bijna 11 kg/inwoner. Er zijn in Zaanstad 109 bovengrondse (2 m³), 7 ondergrondse (5 m³) en 5 kleine (240 liter, retourette) glascontainers uitgezet op 105 locaties. De glasbakdichtheid komt daarmee op 1 op 1.100 inwoners t.o.v. de landelijke richtlijn van 1 op 650 inwoners. In de jaren 1999, 2000, 2001 en 2002 werden respectievelijk 2.393 ton, 2.364 ton, 2.482 ton en 2.493 ton in de glascontainers gedeponeerd. Bij het bepalen van de dichtheid van het glascontainernet, speelt vooral het rendement en de lokale doelmatigheid van de inzamelpunten een rol. Met behulp van glascontainers in een voldoende dichtheid is een respons van 90 % realiseerbaar.

De VAOP regelt al enige jaren tegen een vast tarief de plaatsing van de glascontainers en de verwerking van het glas. Zij hebben de inzameling uitbesteed aan de gemeentelijke inzameldienst van de gemeente Zaanstad. Huis-aan-huis-inzameling van glas wordt vooralsnog niet overwogen. Deze vorm van inzameling levert over het algemeen geen hogere inzamelrespons op dan inzameling via de glascontainers. De kosten liggen echter wel hoger.

In Zaanstad wordt glas niet op kleur gescheiden ingezameld. Naast de forse investeringen die deze aanpassing met zich meebrengt, worden door VAOP ontwikkelingen op het gebied van nascheiding afgewacht. Om het glas dat in de glasbak terechtkomt optimaal te kunnen herverwerken, is het noodzakelijk dat een groot deel van al dat witte, groene en bruine glas op kleur gescheiden wordt. Van alle verpakkingsglas is circa 60% wit glas. Wit glas kan uitsluitend worden gemaakt van natuurlijke grondstoffen en/of zuiver witte scherven. Er is helaas nog steeds geen techniek waarmee grote hoeveelheden scherven op een rendabele wijze op kleur gesorteerd kunnen worden.

Glas – de voornemens

Er is besloten het voorstel om de verzamelcontainers voor glas, net als voor papier, ondergronds te situeren nader uit te werken en ter besluitvorming aan te bieden. Daarbij wordt overwogen het glas op kleur gescheiden (wit, groen, bruin) in te zamelen. Het beleid is erop gericht glas- en papiercontainers zo veel mogelijk bij elkaar op strategische locaties in de wijk en bij winkelcentra te situeren. Als uitgangspunt wordt gehanteerd dat er voldoende ruimte rond de glascontainers dient te zijn en dat overlast wordt beperkt. Op grond van een nog op te stellen afvalkaart kan worden geconcludeerd dat op bepaalde plaatsen (extra) capaciteit moet worden gerealiseerd. Dit kan door het ondergronds realiseren van een glasunit, dan wel door herschikking van bestaande containers. Het volume en de inzamelfrequentie moeten hierbij optimaal op elkaar worden afgestemd. Het landelijke uitgangspunt van 1 bak per 650 inwoners zal niet zonder meer worden overgenomen, omdat deze norm niets zegt over de loopafstanden en de frequentie van het legen van containers. In overleg met de VAOP en de betrokken gemeentelijke afdelingen zullen prioriteiten worden gesteld. Door middel van voorlichtingsactiviteiten zal men er op worden geattendeerd dat ook vuil en kapot glas in de glascontainers kan worden gedeponeerd en dat glas ook daadwerkelijk wordt hergebruikt. Wellicht kan hierbij worden aangesloten op landelijke acties van de Stichting Promotie Glasbak.

7. Klein Chemisch Afval (KCA) – de feiten

Burgers van Zaanstad kunnen op verschillende vaste (halte)plaatsen en op vaste tijdstippen (vijfmaal per jaar) hun chemisch afval aanbieden bij de chemokar. De opbrengst hiervan is relatief gering, maar wordt voortgezet als service naar de bewoners. Daarnaast kan KCA ook worden afgeleverd bij de milieustraat en bij de winkels waar deze producten zijn gekocht (detailhandel inzamelsysteem, DIS). Bij de nascheiding van deze (dure) afvalstroom wordt er nog veel restafval uitgehaald. De gescheiden inzameling van KCA ligt met 1,0 kg per inwoner net iets onder de landelijk gemiddelde inzamelrespons van 1,3 kg per inwoner. Uit de sorteeranalyses is gebleken dat het aandeel KCA in het restafval ongeveer 0,3 kg per inwoner is. De landelijk doelstelling van 2,0 kg/inwoner is in Zaanstad dan ook niet haalbaar. De landelijke doelstelling van 90% gescheiden inzameling is wel haalbaar, maar wordt nog niet gehaald. In 1999, 2000, 2001 en 2001 is respectievelijk 107, 115, 135 en 133 ton KCA van huishoudens ingezameld.

Klein Chemisch afval – de voornemens

Door middel van verschillende vormen van communicatie (afvalkalender, krant, gemeentelijke website en afvalbrochures) zal aandacht worden besteed aan wat er wel en niet tot deze dure afvalstroom behoort en waar het kan worden aangeboden. De hoeveelheden kunnen teruglopen door veranderende regelgeving. Zo kan de landelijke lijst, waarin is aangegeven welke producten en stoffen als KCA apart moeten worden gehouden, aanpassingen ondergaan. De bestaande inzamelwijze zal worden voortgezet dan wel worden geoptimaliseerd door het efficiëntieniveau te verhogen zonder het serviceniveau te verlagen. Verder zullen de mogelijkheden worden onderzocht om één of meerdere extra inleverpunten voor klein chemisch afval te realiseren.

8. Textiel – de feiten

Onder het begrip textiel behoren in dit verband draagbare kleding, lakens, dekens, grote lappen stof en gordijnen. Er zit volgens de afvalsorteeranalyses relatief weinig textiel in het restafval.

De gemeente Zaanstad, Reïntegratiebedrijf Baanstede en Kringloopbedrijf Het Goed hebben op 17 oktober 2002 een intentieverklaring ondertekend waarin is vastgelegd om de inzameling van gebruikte kleding en ander textiel vanaf 1 januari 2003 gezamenlijk aan te pakken. Begin 2003 zijn de bestaande textielcontainers, die veelal in slechte staat verkeerden, vervangen door een nieuw model dat beter bestand is tegen vandalisme. Deze nieuwe containers hebben een grotere inhoud waardoor de opslagcapaciteit voor textiel met circa 75% is toegenomen. Naast deze 46 openbare verzamelcontainers (1 op 3.000 inwoners ten opzichte van de landelijke richtlijn van 1 op 4.500), wordt er door instanties viermaal per jaar huis-aan-huis textiel ingezameld. Het doel hiervan is het aandeel textiel in het restafval nog verder terug te brengen. Uit sorteeraanlyses is gebleken dat in Zaanstad jaarlijks nog ruim een miljoen kilo textiel in het afval verdwijnt. Daarnaast is het de bedoeling om het hergebruik van textiel nog meer te bevorderen. Het textiel wordt daarbij zo veel mogelijk lokaal gesorteerd. Zowel Kringloopbedrijf Het Goed als Reïntegratiebedrijf Baanstede hebben zich ten doel gesteld zo veel mogelijk medewerkers in te zetten die moeilijk toegang hebben tot de arbeidsmarkt. De opbrengsten van de verkoop van het textiel in de kringloopwinkels van het Goed en Baanstede zullen dan ook voor dat doel worden aangewend.

Textiel – de voornemens

Uit het eerder genoemde bewonersonderzoek is gebleken dat de informatievoorziening over textiel, in tegenstelling tot andere afvalstromen, vaak als onvoldoende wordt beschouwd. Daarom zullen de voorlichtingsactiviteiten op dit punt worden geïntensiveerd. Zo zal onder meer onder de aandacht worden gebracht dat het bij textielinzameling niet alleen om 'kleding' gaat.

9. Grofvuil - de feiten

Wat betreft grofvuil kan een onderscheid worden gemaakt in grof huishoudelijk afval, bouw- en slooafval en wit- en bruingoed. Voor **grof huishoudelijk afval** wordt de volgende omschrijving gehanteerd: 'Voorwerpen, die los in en/of rondom de woning hebben gestaan, de zogenaamde verhuisbare voorwerpen, die vanwege de afmeting of samenstelling niet in de restafval container past.' Dit grofvuil kan gratis door de gemeente worden opgehaald, worden afgegeven bij het milieustraat of (wanneer nog bruikbaar) bij kringloopwinkels. Bij voorwerpen die vast in, op of om de woning hebben gezeten, met andere woorden voorwerpen die niet verhuisbaar zijn, wordt gesproken over **bouw- en slooafval**. Dit is afval dat vrijkomt bij het bouwen en/of slopen binnen een particuliere huishouden van zaken die aard- en/of nagelvast verbonden zijn aan de grond of de opstallen. Dit grofvuil kan alleen tegen betaling worden aangeboden. Er kan onderscheid worden gemaakt in: ongeverfd hout, ijzer, in hardpuin, zachtpuin en overig slooafval. Deze dure stroom is niet opgenomen in de afvalstoffenheffing, maar de kosten voor huishoudens worden zo laag mogelijk (kostendekkend) gehouden, om dumpingen tegen te gaan. Onder **wit- en bruingoed** worden alle apparaten verstaan met een stekker, batterij, of accu. Voor deze apparaten wordt bij aankoop een verwijderingsbijdrage betaald, die is bedoeld om oude apparaten milieuvriendelijk te verwerken. Dit grofvuil kan worden ingeleverd bij de winkelier waar een nieuw apparaat is aangeschaft of (wanneer bruikbaar) bij een kringloopwinkel. Daarnaast kan het worden afgegeven bij de milieustraat. Grote apparaten kunnen eventueel ook op afroep door de gemeente worden opgehaald. De ophaalkosten worden in dit geval indirect (via de afvalstoffenheffing) aan de burger doorberekend.

Daarnaast zijn er nog andere componenten in het grofvuil waarvoor aparte regelingen gelden, zoals:

- asbest kan t/m 25 kg gratis worden gebracht.
- autobanden kunnen tegen betaling worden gebracht.
- aarde kan niet worden aangeboden of worden gebracht.
- gastanks en gasflessen kunnen tegen betaling worden aangeboden op de milieustraat.
- snoeiafval wordt een deel van het jaar apart opgehaald en wordt, indien het wordt gebracht naar de milieustraat, apart verwerkt.

Delen van het grofvuil kunnen hergebruikt worden. In dit verband kan een onderscheid worden gemaakt tussen materiaalhergebruik (bijvoorbeeld ijzer dat omgesmolten wordt) en producthergebruik (een kast die opnieuw wordt gebruikt). Het uitgangspunt is dat producthergebruik de voorkeur heeft boven materiaalhergebruik. Vaak worden er 'zaken' bij het grofvuil gezet die als zodanig nog goed bruikbaar zijn. De richtlijn voor hergebruik van grofvuil is door het Afval Overleg Orgaan gesteld op 75%. De hoeveelheid grofvuil dat op dit moment in Zaanstad wordt hergebruikt is onbekend. Bij de inzameling van grofvuil zijn veel lekstromen. Om deze reden zijn er geen doelstellingen voor grofvuil en wit- en bruingoed geformuleerd.

Grofvuil – de voornemens

Er zijn meerdere mogelijkheden om de afvalstromen grof huishoudelijk afval, wit & bruingoed en bouw- en sloofafval in te zamelen. Door kritisch te kijken naar het serviceniveau, de kosten en de wijze van acceptatie, zijn de maatregelen voor grofvuil als volgt geformuleerd:

- Realiseren van een tweede milieustraat in Zaanstad-Noord om het brengen van afval te stimuleren.
- Voorlichting over de voorkeursvolgorde voor het verwijderen van grofvuil: alles wat nog bruikbaar is (gratis) laten ophalen door de kringloopwinkel, niet meer bruikbare spullen afleveren bij het afvalstation of (na melding hiervan) laten ophalen door de gemeente. Wit- en bruingoed kan, dankzij de verwijderingsbijdrage, ook worden afgegeven bij de winkel waar een nieuw apparaat is gekocht en in de toekomst wellicht bij de Retourette.
- Voorstel uitwerken om de kosten die in het kader van preventieve bestuursdwang bij ontruiming worden gemaakt, te gaan verhalen op de opdrachtgever van de betreffende ontruiming.

10. Klachten - de feiten

In het volgende overzicht is het aantal omgevingsmeldingen met betrekking tot afval weergegeven. Het onderscheid tussen meldingen en klachten is moeilijk aan te geven. Maar in het algemeen gaat het wat betreft de meldingen op het gebied van huishoudelijk afval, grofvuil en glas/papier voornamelijk om meldingen van organisatorisch aard (container vol, grofvuil niet opgehaald, extra minicontainer nodig). Wat betreft de meldingen over dumpingen (actie handhaving) gaat het voornamelijk om klachten.

Overzicht aantal omgevingsmeldingen met betrekking tot afval					
	Huishoudelijk afval	Grofvuil	Glas/papier	Dumpingen	Totaal
2000				2.571	
2001				3.628	
2002	1.705	1.118	555	4.078	7.456
2003	1.847	679	476	4.554	7.556

Klachten – de voornemens

De eerdergenoemde maatregelen zullen een bijdrage leveren aan het aanpakken van de geconstateerde *knelpunten* en daarmee het verminderen van het aantal *klachten op afvalgebied*. In bijlage 2 zijn de maatregelen en de (beoogde) effecten weergegeven.

Bijlage 2 Overzicht maatregelen en effecten

Het afvalstoffenplan is gebaseerd op een drietal hoofddoelstellingen: afvalscheiding, preventie en klachtenvermindering. Daarnaast zijn een aantal maatregelen opgenomen vanuit praktische en financiële overwegingen en ten behoeve van bewustwording. De gepresenteerde maatregelen dragen bij aan het behalen van deze doelstellingen: niet alleen individueel, maar vooral gezamenlijk door de synergetische werking.

Effecten Maatregelen	Effecten							Risico's	Dumpingen	Kans op externe tegenstand	Administratieve gevolgen
	Hoofddoelstelling	Scheiding	Preventie	Klachtenvermindering	Praktisch	Financieel	Bewustwording				
Ondergrondse verzamelcontainers		±		+	+						
Afsluiten verzamelcontainers		+		+		+					
BioCom		+	+				+				-
Wekelijkse GFT-inzameling zomer					+	+				-	
Inzameling centrumgebieden				+	+						
Procedure 1 ^{ste} milieustraat				+	+						
Tweede milieustraat		+	+	+	+						
Aanpassing tariefstructuur		+	+			+			-		-
Containermanagement				+		+					-
Aanpassing subsidieregeling papier		+			+	+					
Afvalstoffenverordening				+	+						
Tweede handhavingsauto				+	+						
KWD-afval				+		+			-		
Structureel budget dumpingen					+						
Afval bij ontruiming					+	+				-	
Retourette		+					+				
Ecohalte		+					+				
Inzameling incontinentiemateriaal		+				+					
Communicatie		+	+				+				

- + positieve werking
- ± positief neveneffect
- negatieve werking

Bijlage 3 Overzicht inzameling restafval en GFT

Zaanstad* huidige situatie	Restafval	GFT	Kanttekening	Investering
Laagbouw	Grijze container (240 liter) en losse vuilniszakken	Groene container (140 liter)	Losse vuilniszakken geen voorkeur!	
Hoogbouw/ verzamellocaties	Verzamelsystemen	Verzamelsystemen	Bij voorkeur op eigen terrein	
Zaanstad* bij nieuwbouw	Restafval	GFT	Kanttekening	Investering
Laagbouw	Grijze container (140/240 ltr)	Groene container (140 liter) of BioCom		
Hoogbouw/ verzamellocaties	Bij voorkeur ondergronds (5 m3)	In verzamelsystemen, mogelijk in stijl van ondergrondse units		Meerprijs bovengronds systeem nieuwe stijl
	Met slot of elektronisch toegangssysteem (afhankelijk van afspraken met en bijdrage van marktpartijen)	Met slot	Elektronisch toegangssysteem biedt optimaal rendement van de techniek, maar nog niet geheel markt-betrouwbaar en hoge kosten	Afsluiten kost €300 per bovengronds systeem en €2.250 extra voor een unit van €4.500 excl. plaatsing. Streven naar bijdrage van marktpartijen.
Zaanstad* voor bestaande systemen	Restafval	GFT	Kanttekening	Investering
Laagbouw	Grijze container (140/240 ltr)	Groene container (140 ltr) of BioCom	Link maatregel aanvullende tarieven voor extra containers.	
Hoogbouw/ verzamellocaties	Afgesloten verzamelsystemen	Afgesloten verzamelsystemen		
	Waar (fysiek en financieel) mogelijk bovengrondse systemen vervangen door ondergrondse units. Daarbij vrijkomende bovengrondse inzamelmiddelen heruitzetten.			
Saendelft huidige situatie	Restafval	GFT	Kanttekening	Investering
Laagbouw en hoogbouw	Ondergrondse units (waarvan 2/3 niet op slot/elektronisch kan vanwege ander soort zuil)	Ondergrondse units	Relatief weinig en vervuild GFT	Volgens planning
Saendelft bij nieuwbouw	Restafval	GFT	Kanttekening	Investering
Laagbouw en hoogbouw	Ondergrondse units met slot of waar mogelijk en gewenst elektronisch toegangssysteem	Ondergrondse units met slot	Er ligt al een definitieve keuze voor ondergrondse verzamellocaties voor heel Saendelft	
Saendelft voor bestaande situatie	Restafval	GFT	Kanttekening	Investering
Laagbouw en hoogbouw	Ondergrondse units, waar mogelijk met slot	Proefproject: stimuleren gescheiden inzameling GFT	Voor 2/3 van de bestaande units is een nieuwe zuil nodig	

* met uitzondering van Saendelft

Bijlage 4 Randvoorwaarden (ondergrondse) inzamelvoorzieningen

Uitgangspunten voor het op de traditionele wijze inzamelen van huishoudelijk afval

1. Voor nieuwbouwlocaties geldt dat altijd voldoende ruimte aanwezig dient te zijn voor het op "bovengronds" kunnen aanbieden van het huishoudelijk afval;
2. Voor laagbouwoningen dient er voldoende opstelruimte aanwezig te zijn om per woning zowel een minicontainer voor restafval als een minicontainer voor gft-afval gelijktijdig te kunnen aanbieden = 1 m² per woning;
3. De opstelplaatsen dienen zodanig te worden gesitueerd dat de minicontainers geclusterd kunnen worden aangeboden door een in overleg met de gemeente vast te stellen aantal huishoudens;
4. Voor de situering van de opstelplaatsen mag geen gebruik gemaakt worden van openbare parkeerruimte. In bijzondere gevallen kan van dit voorschrift, na voorafgaande schriftelijke toestemming van de gemeente worden afgeweken;
5. Indien voor de opstelplaats gebruik gemaakt wordt van parkeerruimte dient daarbij in overleg met de gemeente een bord geplaatst te worden waarop aangegeven wordt dat de betreffende parkeerruimte op de inzameldag vrijgehouden dient te worden;
6. Bij gebruik van minicontainers dienen deze op eigen erf geplaatst te kunnen worden;
7. Voor hoogbouwoningen en andere locaties waar het huishoudelijk afval niet middels minicontainers kan worden aangeboden dient er altijd voldoende ruimte aanwezig te zijn voor het kunnen bergen van al het van deze woningen afkomstige afval; als uitgangspunt dient hierbij een wekelijkse hoeveelheid van 120 liter restafval en 60 liter gft-afval per woning;
8. Indien gekozen wordt voor het op eigen erf al dan niet inpandig plaatsen van verzamelvoorzieningen dient er voor gezorgd te worden dat deze verzamelvoorzieningen op de inzameldagen op een in overleg met de inzameldienst vast te stellen plaats ter lediging worden aangeboden;
9. Voor het permanent op of aan de openbare weg plaatsen van verzamelcontainers is toestemming van de gemeente vereist; verzamelcontainers dienen in een "cocon" te worden geplaatst;
10. Het (mede)gebruik van bovengrondse inzamelvoorzieningen ten behoeve van het opslaan van bedrijven afkomstig afval is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van de gemeente.

Uitgangspunten voor het ondergronds inzamelen van huishoudelijk afval

1. Voor plaatsing van ondergrondse inzamelvoorzieningen dient als norm te worden gehanteerd van één voorziening (5m³ restafval + 3M³ gft-afval) per maximaal 40 woningen;
2. De maximale loopafstand van een woning naar de dichtstbijzijnde inzamelvoorziening mag niet meer zijn dan 75 meter;
3. In bijzondere situaties kan, na overleg met de gemeente, worden afgeweken van de hiervoor genoemde norm, echter de maximale afstand mag de 100 meter niet overschrijden;
4. De afstand tot de voorgevel van een woning dient ten minste 5 meter te zijn;
5. De afstand tot een blinde zijgevel van een woning dient ten minste 1 meter te zijn;
6. De inzamelvoorziening dient op een zodanige plaats te worden gesitueerd dat deze voor de inzameldienst bereikbaar is, hiertoe dient in de directe nabijheid van het ondergronds systeem parkeerbelemmeringen gemaakt te worden;
7. Het overrijden van de het ondergrondse systeem door motorvoertuigen dient voorkomen te worden, hiertoe dienen bij de inzamelvoorziening stootbanden aangebracht te worden;
8. De inzamelvoorziening mag niet direct aan een doorlopende weg worden gesitueerd, tenzij voldoende opstelruimte aanwezig is om zonder belemmering van het doorgaande verkeer de inzamelvoorziening te ledigen;
9. Binnen een straal van 5 meter van de inzamelvoorziening mogen geen hoge objecten zoals bomen, lichtmasten en dergelijke worden geplaatst die een belemmering kunnen vormen voor het ledigen van de inzamelvoorzieningen;

10. Binnen een straal van 2 meter van de inzamelvoorziening mag geen gelegenheid zijn tot het parkeren van motorvoertuigen of andere voertuigen die een belemmering kunnen vormen voor het ledigen van de inzamelvoorzieningen;
11. Putten dienen een zodanige afmeting te hebben dat daarin een container van maximaal 5M³ geplaatst kan worden;
12. Om problemen met betrekking tot de plaatsing van de put in relatie tot het aanleggen van kabel en leidingen te voorkomen dient de juiste plaats in overleg met de gemeente te worden vastgesteld;
13. Het plaatsen van putten in het tracé van de kabels en leidingen of het tracé waar de aanleg van kabels en leidingen is voorzien is niet toegestaan;
14. Indien de put vooruitlopend op de aanleg van kabels en leidingen wordt geplaatst dient de afstand tot de geprojecteerde kabels en leidingen ten minste 0,5 meter te zijn;
15. Bij plaatsing van de put in situaties waar reeds kabels en leidingen aanwezig zijn dient ten minste een afstand van 5 meter in acht te worden genomen of zoveel minder als door het treffen van grond- en waterkerende voorzieningen mogelijk is; de afstand tot de kabels en leidingen dient altijd ten minste 0,5 meter te zijn;
16. De inzamelvoorziening dient te zijn voorzien van een "eenhaaks" aanslag/oppaksysteem;
17. Een inzamelvoorziening voor glas dient te zijn voorzien van een "driehaaks" oppaksysteem;
18. Informatiemateriaal dat gebruikt wordt in communicatie met kopers of potentiële kopers, dient overeen te stemmen met de (bouw-) tekeningen die de gemeente maakt;
19. Op de verkooptekeningen dient duidelijk aangegeven te worden dat daaraan geen rechten kunnen worden ontleend;
20. Het (mede)gebruik van de ondergrondse inzamelvoorzieningen ten behoeve van het opslaan van bedrijven afkomstig afval is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van de gemeente.

Uitgangspunten voor het bekostigen van het (ondergronds) inzamelen van huishoudelijk afval.

1. De investeringslasten verbonden aan het realiseren van boven- of ondergrondse inzamelsystemen komen geheel voor rekening van de betrokken (project) ontwikkelaar(s);
2. Extra kosten voortvloeiende uit het (mede)gebruik van de (ondergrondse)inzamelvoorzieningen ten behoeve van het opslaan van bedrijven afkomstig afval komen geheel voor rekening van de betrokken (project) ontwikkelaars;
3. Extra kosten voortvloeiende uit het treffen van grond- of waterkerende voorzieningen die bij het plaatsen van de inzamelsystemen noodzakelijk zijn komen geheel voor rekening van de betrokken (project) ontwikkelaars;
4. De projectontwikkelaars zorgen na schriftelijke goedkeuring van het uitvoeringsplan door de gemeente, zelf voor de opdrachtverlening, uitvoering en toezicht bij de realisatie van de boven- of ondergrondse inzamelsystemen;
5. Na overdracht van de boven- of ondergrondse inzamelsystemen aan de gemeente komen de kosten van het onderhouden van deze systemen voor rekening van de gemeente;
6. Eventuele schade die voortvloeit uit het in afwijking van de bouw- en informatietekening plaatsen van de inzamelvoorzieningen komt voor rekening van de betrokken (project) ontwikkelaar(s).

Bijlage 5 Monitoringgegevens

Informatie met betrekking tot afvalstromen.

Rapportagefrequentie : 1 x per kwartaal

A. Inzameling restafval:

- hoeveelheid aangeboden restafval;
- hoeveelheid aangeboden restafval versus de geprognoseerde volumina

B. Inzameling gft-afval:

- hoeveelheid aangeboden gft-afval;
- percentage afgekeurd gft;
- hoeveelheid aangeboden gft-afval versus de geprognoseerde volumina

C. Inzameling papier:

- hoeveelheid aangeboden papierafval;
- hoeveelheid aangeboden papierafval versus de geprognoseerde volumina.

D. Inzameling kca:

- hoeveelheid ingezameld kca door bij bedrijven die aan DIS deelnemen;
- hoeveelheid ingezameld kca bij halteplaatsen chemokar;
- hoeveelheid ingezameld kca extra ophaaldagen;
- hoeveelheid ingezameld kca op brengdepot;
- hoeveelheid ingezameld kca versus de geprognoseerde volumina.

E. Inzameling glas:

- hoeveelheid ingezameld glas (gecategoriseerd per locatie);
- hoeveelheid ingezameld glas versus de geprognoseerde volumina.

F. Inzameling van grof huisvuil :

- hoeveelheid ingezameld grof huisvuil;
- hoeveelheid ingezameld grof huisvuil op brengdepot;
- hoeveelheid ingezameld grof huisvuil versus de geprognoseerde volumina.

G. Inzameling van wit- en bruingoed:

- hoeveelheid ingezameld wit- en bruingoed op afroep;
- hoeveelheid ingezameld wit- en bruingoed gebracht op ROS;
- hoeveelheid ingezameld wit- en bruingoed versus de geprognoseerde volumina.

H. Bouw- en sloop afval

- hoeveelheid bouw- en sloop afval gebracht naar milieustraat
- hoeveelheid bouw- en sloop afval op afroep ingezameld
- hoeveelheid bouw- en sloop afval afkomstig van dumpingen

I. Inzameling van textiel

- hoeveelheid ingezameld textiel door Het Goed;
- hoeveelheid ingezameld textiel door Baanstede;
- hoeveelheid ingezameld textiel door huis-aan-huis acties.

J. Snoeiafval

- aantal meldingen
- hoeveelheid ingezameld snoeiafval

K. Dumpingen

- aantal gemelde dumpingen;
- aantal opgeruimde dumpingen.

L. Afhandeling klachten/ meldingen

- aantal gemelde klachten/ meldingen
- aantal afgehandelde klachten/ meldingen

M. Hout

- hoeveelheid hout gebracht naar milieustraat

N. Puin

- hoeveelheid puin gebracht naar milieustraat

O. Asbest

- hoeveelheid asbest gebracht naar milieustraat

P. Banden

- hoeveelheid banden gebracht naar milieustraat

Q. Metalen

- hoeveelheid metalen gebracht naar milieustraat

Informatie met betrekking tot inzamelmiddelen.

Rapportagefrequentie : 1 x per jaar in maand januari

- Aantal minicontainers restafval
- Aantal minicontainers restafval (bruin deksel)
- Aantal bovengrondse verzamelssystemen restafval
- Aantal ondergrondse verzamelunits restafval
- Aantal minicontainers gft-afval
- Aantal bovengrondse verzamelssystemen gft-afval
- Aantal ondergrondse units gft-afval
- Aantal BioComs
- Aantal bovengrondse verzamelcontainers glas
- Aantal ondergrondse verzamelunits glas
- Aantal bovengrondse verzamelcontainers papier
- Aantal ondergrondse verzamelunits papier

Bijlage 6 Communicatieplanning

In het volgende overzicht is de jaarplanning van de communicatie op afvalgebied weergegeven.

Communicatiemiddel	Jan.	Febr.	Mrt.	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Maand												
Externe communicatie												
Stickers op verzamelcontainers	2004	2004	2004									
Stickers voor minicontainers												2004
Proefproject gescheiden inzameling (Vermiljoenweg)									2004	2004		
Project intensivering gescheiden inzameling GFT (Saendelft)					2004	2004	2004	2004				
Afvalkalender												X
Milieukatern in Zaanstad Journaal									X			
Afvalkatern in Zaanstad Journaal			X									
Afvalbrochure								X				
Afval in wie, wat, waar						X						
Afvalposter						X						
Artikel Zaancourant over papierinzameling luilak i.v.m. vandalisme						X						
Afvalpresentatie of -excursie t.b.v. cluster SB/ milieuplatform										X		
Artikel Zaancourant over papierinzameling luilak i.v.m. vandalisme						X						
Artikel Zaancourant over papierinzameling jaarwisseling i.v.m. vandalisme												X
Interne communicatie												
Behaaf*-overleg		X		X		X		X		X		X
Afvaloverleg	X		X		X		X		X		X	

* Behaaf staat voor de afdelingen Beleidsontwikkeling (Milieu), Handhaving en Afvalinzameling

